

PhD Stanisław J. **ADAMCZYK**

Wydział Wychowania Fizycznego i Turystyki, Wszechnica Świętokrzyska w Kielcach, ul. E. Orzeszkowej 15, 25-435 Kielce, Polska; tel: + 48 41 3680096, e-mail: stanleyadamczyk@poczta.onet.pl

THE ROMAN CATHOLIC CHURCH MISSIONS IN KIEWAN RUS'

The inspiration of writing this text is based on: the celebration of 1025th anniversary of Christianity of Kiewan Rus' in the Byzantine Rite which took place in Kiev in 2013 and the Christian Rafensperger's work *Reimagining Europe: Kiewan Rus' in the Medieval World, 988–1146*. The event is connected with the 1025th anniversary commemorated with Prince Vladimir of Kiev's decision to convert to Christianity and baptize his subjects in 988 before the Great Schism (1054). In this paper I would like to present the fragments of Roman Catholic Church history in Kiewan Rus' connected with missions in Latin Rite (Roman Catholic Church). The territories of that old Rus' are today divided among the Russian Federation, Belarus and Ukraine. In order to distinguish the early "Rus" state from other states that are subsequently derived from it, it is called Kiewan Rus" by modern historians. The Christianization of Kiewan Rus' took place in several stages. According to the tradition, Christianity was first brought to that territory by Saint Andrew, the first Apostle of Jesus Christ. An attempt to Christianize Rus' had already been made in the 9th century, with the Christianization of Rus' Khaganate which is supposed to have happened in the 860s. The efforts were finally successful in 988 when Vladimir the Great (958-1015) was baptized at Chersonesus. In 988 the Christian Church in Rus' territorially fell under the jurisdiction of the Ecumenical Patriarchate of Constantinople after it was officially adopted as the state religion. Kiewan Rus borrowed architectural styles, the Cyrillic alphabet, the extensive use of icons, a monastic tradition stressing prayer and service, and political ideals of imperial control of the Church from Byzantium. The Primary Chronicles remains silent about the events of 1054, although Kiewan clergy and nobles must have known of the schism. Only fifty years later Orthodox Metropolitan Nicephorus I (1103–1121) considered Catholicism a heresy; this, in fact, has been the standard view in the Russian church up to the present day and not just among the heads of the church that were often Greeks sent from Constantinople. In the historical literature less attention was given to the Christianization of Kiewan Rus' by the Roman Catholic Church. Western sources indicate that Kiewan Princess Olga (879/890 - 969) sent an embassy to the Holy Roman Emperor Otto I (912-973) in 959. Emperor Otto charged Bishop Adaldag of Bremen (c.900-988) with missionary work to the Rus'. Adaldag consecrated the monk Libutius of the Convent of St. Albano as bishop of Rus', but Libutius died before he ever set foot in Rus'. He was succeeded by Adalbertus, a monk of the convent of St. Maximinus at Trier, but Adalbertus returned to Germany after several of his companions were killed on that territory. Western sources also indicate that Olga's grandson, Prince Vladimir sent emissaries to Rome in 991 and that Popes John XV (985- 996) and Sylvester II (999-1003) sent three embassies to Kiev. A German chronicler, Dithmar (975-1118), relates that the Archbishop of Magdeburg consecrated a Saxon as archbishop of Russia and that the latter arrived in Rus', where he preached the Gospel and was killed there with 18 of his companions on February 14, 1002. There were also reports of Irish monks fleeing the Mongol onslaught on Kiev in 1240, and a Dominican Order was dispatched by Pope Alexander IV (1254-1261) to central Russia in an effort to convert the region to Catholicism in the 13th century. The missionary works on the territory of Kiewan Rus' in Latin Rite (what is less known) were also led by the Middle Poland Orders of Cistercian, Preachers (Dominicans), and Franciscans (Friars) and also by the Bishops of Lubusz from Poland. In the 1340s, Poland took power over Red Russia and Volynia (in present-day Ukraine) and, according to Novgorodian Chronicles many people there became Catholics. The fate of the Catholic Church in Rus from 1340 to the partition of Poland in 1772 between Prussia, Austria and Russia was closely connected with Poland. Pope George XI (1370 - 1378 the seventh and the last of the Avignon popes) with bulle *Debitum pastoralis officii*, created the Catholic Metropoly in Halicz with the bishoprics in Chełm, Przemyśl, Włodimir Wolynsky (from 1428 in Luck) and in Kamenets Podolsky and i Kiev (later Żytomier) in 1367. In 1412 Catholic Metropoly was transferred from Halicz to Lviv.

Iwona **ANDRZEJCZAK**, Student, Bartłomiej Gładkiewicz, Student, Weronika Stańdo, Student, Krystian Wojtasik, Student, and Marina Michalak, Dr. habil.

Lodz University of Technology, Collegium of Commodity Science, Department of Material and Commodity Sciences and Textile Metrology, 116 Zeromskiego St. 90-924 Lodz (Poland)

e-mail: malgorzata.koszevska@p.lodz.pl

THE UTILITY PROPERTIES OF RAMIE DECORATIVE MATERIALS

The paper presents the results of investigation of the fabrics manufactured from cotton, flax, ramie and their blends. The products manufactured from investigated fabrics are destined for decorative purposes in form of the pillow and the curtains. The water sorption, air permeability, surface roughness and friction coefficient of pillows material were tested. For the curtains drape and air permeability were examined. The results were analyzed from the viewpoint of users comfort. The research was conducted within the activities of Student Scientific Discussion Club „EcoResearch” at Lodz University of Technology. The research was partially supported by IKEA Poland in the project “Eco-textiles – Sustainability at IKEA”. *620 Materials testing. Commercial materials.*

Monika **BARTNIK**, PhD

The John Paul II Catholic University of Lublin, Department of Criminology and Criminal Psychology, 14, Aleje Racławickie Street, 20-950 Lublin (Poland)

e-mail: monique@kul.lublin.pl tel. +48 663 120 020

THE ROLE OF THE POLICE IN THE POLISH PENAL EXECUTIVE LAW

The primary duty of every law in a democratic state is to create the conditions that will guarantee the effective protection of every man against violence, brutality and other behaviours which contravene interests protected by law. Nowadays, it is hard to imagine, a state that there would be no public authorities protecting its security and public order. The greatest hopes of reaching this goal is put in the Police, to which among other things, belong the most important task of protection of people's lives and property against unlawful attacks infringing this values, and also widely understood protection of public safety and order. Although the police is the primary law enforcement agency, it is also involved in all stages of criminal proceedings (preparatory, judicial, and executive). In the literature, however, for unknown reasons, its part is very often ignored in the last phase of the process - enforcement proceedings. It should also be pointed out that the police is not the only uniformed service which is involved in the criminal justice process, including enforcement proceedings, because next to it needs to be mentioned Internal Security Agency, Military Police, Border Guard or the Central Anticorruption Bureau. Therefore, the choice of subject is justified, and by all means desirable. The article is a short analysis of the tasks which have been entrusted to the Police in the executive proceedings, and which include, among other things: execution of court orders and escorting prisoners.

ROLA POLICJI W POLSKIM PRAWIE KARNYM WYKONAWCZYM

Podstawowym obowiązkiem każdego ustawodawstwa w demokratycznym państwie jest stworzenie warunków gwarantujących rzeczywistą ochronę każdego człowieka przed przemocą, brutalnością i innymi zachowaniami naruszającymi dobro chronione przez prawo. Trudno dzisiaj wyobrazić sobie państwo, które istniałoby bez organu czy organów stojących na straży jego bezpieczeństwa i porządku publicznego. Największe nadzieje z osiągnięciem tego celu pokłada się w Policji, do której zadań należy między innymi ochrona życia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra, a także szeroko rozumiana ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego. I chociaż Policja jest podstawowym organem ścigania, to bierze udział we wszystkich etapach postępowania karnego (przygotowawczym, sądowym oraz wykonawczym). W literaturze przedmiotu z niewiadomych przyczyn bardzo często pomija się jej udział w ostatniej fazie procesu, czyli w postępowaniu wykonawczym. Warto również podkreślić, że Policja nie jest jedyną służbą mundurową, która

uczestniczy w procesie karnym, w tym również w postępowaniu wykonawczym, bo obok niej trzeba wymienić, np. Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Żandarmerię Wojskową, Straż Graniczną czy też Centralne Biuro Antykorupcyjne. Z tego też względu wybór tematu jest uzasadniony i ze wszech miar pożądany. Przedmiotem artykułu jest krótka analiza zadań, które w postępowaniu wykonawczym zostały powierzone Policji, a do których należy zaliczyć między innymi: wykonywanie poleceń sądu oraz konwojowanie skazanych.

Prof. dr hab. Romuald **BRAZIS**

VŠĮ UNIVERSITAS STUDIORUM POLONA VILNENSIS, Aguonų g. 22, 03212 Vilnius (Lithuania),
e-mail: adm@uspv.lt

WITOLD GIRIAT: EXILE FROM THE RIVER DZISNA, PRECURSOR OF SPINTRONICS

Witold Gariat was born in the Dzisna area, the farthest north-east county of the former Commonwealth of the Kingdom of Poland and the Grand Duchy of Lithuania. His childhood ended when Red Army invaded from the East (17-09-1939), and Wehrmacht pushed it from the West (26-06-1941). 17-year old Witold was captured by Gestapo and exiled to Osnabrück death camp. Swollen with hunger, he was released from there by British troops. He finished his education and studies in Wrocław, then in Warsaw University, and joined research works at the Institute of Physics of the Polish Academy of Sciences. He initiated the nowadays famous Jaszowiec International School of Physics of Semiconductors. Since 1983, when moved to Venezuela (IVIC), he broadened his international collaboration and published joint works with scientists in USA, France, Russia, China, Japan, etc., becoming one of the highest experts in the physics and technology of magnetic semiconductors, foreseeing modern spintronics.

WITOLD GIRIAT: WYGNANIEC ZNAD RZEKI DZISNY, PREKURSOR SPINTRONIKI

Witold Gariat przyszedł na świat w Dziśnieńskim, najdalej wysuniętym na północny wschód powiecie niegdysiejszej Rzeczypospolitej Wielkiego Księstwa Litewskiego i Korony Polskiej. Dzieciństwo Witolda skończyło się z wtargnięciem Armii Czerwonej (17-09-1939), następnie Wehrmachtowi (26-06-1941). Siedemnastoletni Witold został schwytany przez Gestapo i wygnany do łagru śmierci w Osnabrück. Witold był już spuchnięty z głodu, gdy alianci (Anglicy) oswobodzili więźniów. Witold odbył studia fizyki we Wrocławiu i w Uniwersytecie Warszawskim, potem w Instytucie Fizyki PAN zakładał fundamenty technologii kryształów, był inicjatorem powołania dziś słynnej Międzynarodowej Letniej Szkoły Fizyki w Jaszowcu. Od 1983, gdy przeniósł się do Wenezueli (IVIC), poszerzył współpracę międzynarodową publikując wyniki wspólnie z naukowcami USA, Francji, Rosji, Chin, Japonii i in., stał się jednym z największych ekspertów w fizyce i technologii półprzewodników magnetycznych, znamionujących współczesną spintronikę.

Dr habil. Marcin **CHEŁMINIAK**

The Institute of Political Science, University of Warmia and Mazury in Olsztyn, ul. Feliksa Szrajbera 11,
10-007 Olsztyn (Poland), tel. 504 278 188, e-mail: elbing@wp.pl

RELATIONS BETWEEN POLAND AND KALININGRAD REGION FROM THE PERSPECTIVE OF THE EUROPEAN SECURITY SYSTEM

In 1990's Poland redefined its new relationships with its eastern neighbours, especially with Russia. Polish attempts to join NATO met with fierce opposition from the Russian authorities. Moscow argued that NATO expansion eastwards would disturb the balance of power in the region, posing a threat to the Russian Federation itself. Poland's accession to the European Union did not raise such objections from its neighbour from the east. However, one should remember about the reservations raised by Russia concerning the necessity to introduce visas for the Russian citizens, inhabiting one of its regions, the Kaliningrad Region, which is an enclave, separated from the remaining part of Russia by the territory of Poland and Lithuania. Kaliningrad Region in the first half of the 90s was perceived by the Polish government largely through the prism of military threats. Poland treated Kalin-

ingrad Region as an important issue for the development of security and stability in the Baltic Sea region. In 2000s in its relations with the Kaliningrad Region Poland drew particular attention to the development of cross-border cooperation.

STOSUNKI POLSKI Z OBWODEM KALININGRADZKIM Z PERSPEKTYWY EUROPEJSKIEGO SYSTEMU BEZPIECZEŃSTWA

W latach 90. XX wieku Polska na nowo sformułowała swoje stosunki ze wschodnimi sąsiadami, a zwłaszcza z Rosją. Polska akcesja do NATO spotkała się z twardym sprzeciwem ze strony Moskwy, która postrzegała poszerzanie tych struktur na wschód jako naruszenie równowagi sił i bezpośrednie zagrożenie dla Rosji. Polska akcesja do UE nie wzbudzała już takich obaw, chociaż pojawiały się głosy krytyczne dotyczące m.in. konieczności wprowadzenia wiz dla Rosjan mieszkających także w obwodzie kaliningradzkim (enklawie odseparowanej od pozostałej części Rosji i graniczącej z Litwą oraz Polską). W I połowie lat 90. region ten był postrzegany przez stronę polską głównie z perspektywy zagrożenia militarnego i destabilizacji regionu Morza Bałtyckiego. W XXI wieku Polska zwraca szczególną uwagę na rozwój współpracy transgranicznej z tym podmiotem Rosji.

dr Tomasz **CHRZĄSTEK**

Instytut Bibliotekoznawstwa i Dziennikarstwa, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, ul. Świętokrzyska 21 D, 25-406 Kielce (Poland) tel. +48 608 474 668, e-mail: tomch@ujk.edu.pl

NEWSPAPERS IN THE SECOND DECADE OF THE 21ST CENTURY: CHANCES AND THREATS

The second decade of 21st century is the time when all traditional media (especially newspapers) become less and less popular and effective than so called "new media". Nowadays the Internet in comparison to the press and electronic media is the most significant source of information. The most important for the young generation is an active participation in creating messages through making instant comments. Newspapers in their traditional form are not congruent with such a model of communication. It causes all sorts of apocalyptic reflections on the future of printed media. However, not only is the press still functioning quite well, but also it is regarded as one of the most important culture-creating media. Besides, in contrast to the "new media" newspapers are often seen as a reliable source of news and information. Of course, as we are now experiencing the continuous evolution of newspapers, it is necessary to redefine this medium instead of announcing its end. It is worth remembering that newspapers today are seen as means of dissemination of valuable content by using a variety of information carriers, including paper.

PRASA W DRUGIEJ DEKADZIE XXI WIEKU: SZANSE I ZAGROŻENIA

W drugiej dekadzie XXI wieku media tradycyjne, ale przede wszystkim prasa, przegrywają z „nowymi mediami”. Obecnie Internet w porównaniu z prasą i mediami elektronicznymi jest jedynym źródłem informacji o rosnącym znaczeniu. Dla młodego pokolenia najważniejszym staje się aktywne współtworzenie przekazów poprzez ich komentowanie. Prasa w swojej tradycyjnej postaci w żaden sposób nie przystaje do takiego modelu komunikowania. Rodzi to różnego rodzaju apokaliptyczne refleksje na temat przyszłości mediów drukowanych. Jednak wbrew tym stwierdzeniom prasa funkcjonuje nadal. Cały czas jest jednym z ważniejszych mediów kulturotwórczych i w odróżnieniu od „nowych mediów” bywa postrzegana, jako źródło pogłębionych i rzetelnych informacji. Trwa jednak ewolucja tego medium. Zamiast mówić o końcu prasy należy raczej stwierdzić, że nastąpi jej przedefiniowanie. Już dziś prasę postrzega się, jako środek rozpowszechniania wartościowych treści za pomocą różnych nośników – w tym papieru.

Dr. habil. Janusz **DETKA**

Instytut Filologii Polskiej, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, ul. Świętokrzyska 15, 25-406 Kielce (Poland) tel. +48 41 3497120, e-mail: januszdetka1@wp.pl

WIKTOR WOROSZYLSKI'S "GAMES WITH DEATH"

The paper is on the use of death theme in Wiktor Woroszyński's (1927–1996) poetry and essays. The presence of death in Woroszyński's works is paradoxical. As a young poet, Woroszyński the communist declared that *There is no death* (1949) in the title of his first volume of verse. The gesture of death „invalidation” – being a result of adopting the communist world order – was than proved to be ideological mirage. Woroszyński's reaction to that discovery was his gradual immerse in the subject of death. At first, it was a reflection on other people's death (both collective and individual, including writers' death in particular). Then it evolved into exploration and familiarizing with his own mortality, considered in Woroszyński's late 70' and 80' poems and having its culmination in the volume *The last time* (1995). In the paper I will focus both on increasing presence of the death theme (somehow connected with Woroszyński's changing attitude to religion) and on the artistic figures used in his poetry. As Woroszyński's "games with death" were played in dialogue with other authors, my intention is also to outline the intertextual horizon for the works covered.

WIKTORA WOROSZYLSKIEGO „GRY ZE ŚMIERCIA”

Referat dotyczy obecności motywu śmierci w poezji i twórczości eseistycznej Wiktora Woroszyńskiego (1927–1996). Jest to obecność paradoksalna, ponieważ jako młody poeta-komunista Woroszyński ogłosił w tytule swego pierwszego tomu wierszy, że *Śmierci nie ma!* (1949). Gest „unieważnienia” śmierci – mający źródło w uznaniu za własny komunistycznego projektu świata – okazał się ideologiczną mrzonką. Reakcją na to było stopniowe wchodzenie Woroszyńskiego w temat śmierci. Najpierw była to refleksja nad śmiercią cudzą (zarówno zbiorową, jak i indywidualną, w tym zwłaszcza śmiercią pisarzy), a następnie odkrywanie i osvajanie własnej śmiertelności, rozpatrywane w wierszach pisanych w latach 70. i 80. XX wieku, a kulminujące w tomie *Ostatni raz* (1995). W referacie interesować mnie będzie zarówno nasilająca się w czasie obecność motywu śmierci (powiązana m.in. z ewolucją postawy religijnej poety), jak i artystyczne figury/obrazy śmierci. „Gry ze śmiercią” w twórczości literackiej Woroszyńskiego dokonywały się w dialogu z innymi dziełami i autorami, zamierzam zatem nakreślić także horyzont intertekstualny omawianych utworów.

Dr hab. Tomasz DOŁĘGOWSKI, assoc. Prof., World Economy Collegium, SGH – Warsaw School of Economics, head of the Educational Project for the East, Warszawa (Poland)

Home: 04-015 Warszawa, Waszyngtona 41/75, e-mail: tdoleg@sgh.waw.pl

COMPETITIVENESS, SOLIDARITY AND COMMON GOOD VERSUS MODERN ECONOMICS AND BUSINESS ETHICS

Modern economics and social sciences concentrate on two important values: competitiveness and solidarity. In public debate dominates opinion about contradictions between them. However many specialists underline that orientation on competitiveness and solidarity as well as on common good are necessary, important and must cooperate. Competitiveness treated as ability to compete and to generate long-term growth and development can't be treated as the end as well as goal itself, but rather should serve common good and quality of life. It is however impossible to achieve social goals without ability to growth, development and creation of the competitive economy. Modern economics more and more often underlines the role of ethical values as well as the ability to cooperate (social capital). It is reflected in the modern indexes of competitiveness as well as in the catholic social teaching (particularly John Paul II, Benedict XVI and Francis).

KONKURENCYJNOŚĆ A SOLIDARNOŚĆ I DOBRO WSPÓLNE W ŚWIETLE WSPÓŁCZESNEJ EKONOMII I ETYKI BIZNESU

Współczesna myśl ekonomiczna i nauki społeczne dostrzegają dwie istotne wartości: konkurencyjność i solidarność. W dyskursie dominuje pogląd, że wartości te są sobie przeciwstawne. Zdaniem jednak wielu uczonych orientacja na konkurencyjność i na solidarność społeczną oraz dobro wspólne muszą się wzajemnie uzupełniać. Konkurencyjność pojmowana jako zdolność do sprostania konkurencji oraz do długookresowego wzrostu i rozwoju nie jest celem samym w sobie, ale ma służyć jako-

ści życia i dobru wspólnemu. Z drugiej strony celów społecznych nie zrealizuje się bez zdolności do wzrostu i rozwoju ekonomicznego oraz budowania konkurencyjnej gospodarki. Coraz częściej we współczesnej ekonomii oraz zarządzaniu dostrzega się znaczenie wartości etycznych oraz związanych ze zdolnością do współpracy. Dostrzegają to współczesne rankingi konkurencyjności. Również w katolickiej nauce społecznej oraz nauczaniu papieży: Jana Pawła II, Benedykta XVI oraz Franciszka włątki te odgrywają ważną rolę.

Anna **DZIENNI**AK, Izabela Kołodziej, dr Daniel Sabat
Chair and Department of Pathomorphology in Zabrze, Medical University of Silesia in Katowice (Poland)
tel. +4832 3704541, e-mail: d.sabat@wp.pl

ANALYSIS OF THE CAUSES OF STEFAN BATORY'S DEATH ON THE BASIS OF PAST AND PRESENT STUDIES

King Stefan Batory died in Grodno on December 12, 1586. The sudden death of the sovereign was a shock for the whole Polish-Lithuanian Commonwealth. King's autopsy is regarded symbolically as the beginning of pathological anatomy and forensic medicine in Poland. Aim of the study was to review and analyze medical opinion on the causes of king's decease. Our study is based on both historical and medical publications. The most important medical source on the king's death are the coverage of physician and medical historian Franciszek Giedroyc: „Przyczyna zgonu króla Stefana Batorego” and conclusions of medical committee constituted by professor Franciszek Walter in 1933: „Choroby i zgon Króla Stefana Batorego w świetle narady lekarskiej” (1934). Particular attention was paid to the forgotten by historians article written by Tadeusz Pragłowski, the founder of Department of Forensic Medicine in Zabrze: „Choroby i śmierć króla Stefana Batorego w nowym naświetleniu” (1968) . The cause of death is generally considered as uraemia. Researchers emphasize that Stefan Batory was suffering from polycystic kidney disease. On the other hand professor Pragłowski believed the king had died because of a series of angina pectoris seizures. We studied also foreign publications on this subject. Judging by the numerous articles written in the last few years, illness and death of King Stefan Batory still remain an interesting topic for journalists and scientists.

ANALIZA PRZYCZYN ZGONU KRÓLA STEFANA BATOREGO NA PODSTAWIE DAWNYCH I OBECNYCH OPRACOWAŃ

Król Stefan Batory zmarł w Grodnie 12 grudnia 1586 r. Niespodziewana śmierć władcy była wstrząsem dla całej Rzeczypospolitej. Sekcja zwłok króla uznawana jest symbolicznie za początek anatomii patologicznej i medycyny sądowej w Polsce. Celem pracy był przegląd i analiza opinii medycznych na temat przyczyn zgonu króla. W pracy oparto się na publikacjach medycznych i historycznych. Najważniejsze źródła medyczne dotyczące śmierci króla to opracowania lekarza i historyka medycyny Franciszka Giedroycia: „Przyczyna zgonu króla Stefana Batorego” (1906) oraz wnioski komisji lekarskiej z 1933 roku, powołanej przez profesora Franciszka Waltera: „Choroby i zgon Króla Stefana Batorego w świetle narady lekarskiej” (1934). Szczególną uwagę zwrócono na zapomniany przez historyków artykuł Tadeusza Pragłowskiego (założyciela Zakładu Medycyny Sądowej w Zabrzu Śląskiej Akademii Medycznej): „Choroby i śmierć króla Stefana Batorego w nowym naświetleniu” (1968). Za przyczynę zgonu powszechnie uznaje się mocnicę. Naukowcy podkreślają, iż król Stefan Batory chorował na wielotorbielowate zwyrodnienie nerek. Natomiast profesor Pragłowski uważał, że król zmarł z powodu szeregu napadów duszniczy bolesnej. Przystudowano również zagraniczne publikacje o tej tematyce. Sądząc po licznych opracowaniach, które w dalszym ciągu powstają, choroby i śmierć króla Stefana Batorego nadal pozostają w świetle zainteresowań naukowców i dziennikarzy.

Dr Irena **FEDOROVIČ**

Vilniaus Universitetas, e-mail: irena.fedorovic@flf.vu.lt

THE UNKNOWN LETTERS OF WŁADYSŁAW SYROKOMLA

The aim of the current article is a characterization of nine letters of Władysław Syrokomla (Ludwik Kondratowicz, 1823-1862) from the collections of Lithuanian State History Archive that have never been published before. Not all of the letters are dated but probably were written in the period from 1850 until 1860, i. e. in the years of poet's most active creative activity. At that time Syrokomla lived first in Borejkwoszczyzna (16 kilometers from Vilnius) and later in Vilnius. During this period poet was very popular though it did not ensure welfare and peace neither to the poet himself nor to his family. As it comes clear from the analyzed letters Syrokomla experienced serious financial problems and at the same time made efforts finding job for other persons – his relatives and acquaintances. Addressees of those letters are four persons: Władysław Fiorentini (4 letters), Ludwik Wróblewski (1 letter), Rudolf Pisanka (3 letters) and Paweł (Kukolnik?) whose surname remains unknown (1 letter). Letters addressed to Wróblewski and Pisanka are of an official nature, the rest are of a private character.

NIEZNANE LISTY WŁADYSŁAWA SYROKOMLI

Celem artykułu jest charakterystyka dziewięciu nie drukowanych dotąd listów Władysława Syrokomli (Ludwika Kondratowicza, 1823-1862) ze zbiorów Lietuvos valstybės istorijos archyvas. Nie wszystkie listy są datowane, prawdopodobnie pochodzą z lat 1850-1860, które były dla poety latami najaktywniejszej działalności twórczej. Syrokomla mieszkał wtedy najpierw w Borejkwoszczyźnie (16 km od Wilna), a później w samym Wilnie. W tym okresie poeta był bardzo popularny, ale nie gwarantowało to ani jemu, ani jego rodzinie dobrobytu i spokoju. Jak wynika z analizowanych listów, Syrokomla miał poważne problemy finansowe, a jednocześnie starał się o załatwienie pracy innych osób, dla krewnych i znajomych. Adresatami tych listów są cztery osoby: Władysław Fiorentini (4 listy), Ludwik Wróblewski (1), Rudolf Pisanka (3) oraz nieznany z nazwiska Paweł (być może Kukolnik, 1). Listy do Wróblewskiego oraz Pisanki mają charakter oficjalny, pozostałe – prywatny.

Dr Alicja **GAŁCZYŃSKA**

Instytut Filologii Polskiej, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, ul. Świętokrzyska 15, 25-406 Kielce (Poland) tel. +48 664366412, e-mail: ajg@poczta.onet.pl

THE VALUES TRANSFERRED IN THE MESSAGES ADDRESSED TO CHILDREN (PROPRIETY, OBEDIENCE, RESPONSIBILITY, ORDER)

In the modern world, the issue of values of ethics passed on to children is becoming more and more important. These are closely related with our system of values, with all that we (adults) consider as proper, right, and appropriate. Upbringing means transfer (and demonstration) of values, rules and principles which should be observed. By means of the certain principles, parents set some limits necessary for the child to feel safe. In my article I adopt a definition of the value proposed by Puzynina: "the value is, either, whether something is good, or, that something is good", and I also make a list of qualities proposed by Beil. She mentions, inter alia: propriety, obedience, courage as some of many values which ought to be gradually inculcated in children. Because of the limited contents of this article, I introduce only these four values and the linguistic ways of delivering them to children. Generally speaking, all the values and principles may be passed on to children by means of spoken language (when we talk about rules, we demand a certain, proper behaviour) or we can be a model, set an example. Child learns everything by following in our footsteps.

WARTOŚCI PRZEKAZYWANE W TEKSTACH KIEROWANYCH DO DZIECI (DOBRE WYCHOWANIE, POSŁUSZEŃSTWO, ODPOWIEDZIALNOŚĆ, PORZĄDEK)

We współczesnym świecie szczególnie ważny staje się problem wartości przekazywanych dzieciom. Są one ściśle związane z naszym systemem wartości, z tym, co my (dorośli) uważamy za dobre,

słuszne, właściwe. Wychowanie to przekazywanie (i pokazywanie) wartości, norm i zasad, którymi należy się w życiu kierować. Rodzice wyznaczają w ten sposób pewne granice potrzebne, aby dziecko czuło się bezpiecznie. W artykule tym przyjmuję definicję wartości zaproponowaną przez Puzyrinę: 'wartość to to, czy, w jakim stopniu coś jest dobre lub że jest dobre', podaję też listę wartości zaproponowaną przez Beil. Wymienia ona między innymi: dobre wychowanie, posłuszeństwo, odwagę i porządek, jako jedne z licznych wartości, które należy dziecku (stopniowo) przybliżać. Z racji ograniczonych ram artykułu prezentuję w nim właśnie tylko te cztery wartości oraz językowe sposoby ich przekazywania dzieciom. Ogólnie można powiedzieć, że wartości przekazywane mogą być i za pomocą języka (kiedy o nich mówimy, nakazujemy określone, właściwe zachowania), i poprzez przykład własny. Dziecko uczy się bowiem (wszystkiego) przez naśladowanie.

Rev. Prof. Andrzej **GRETKOWSKI**

Polish Society of Psychooncology, and Pawel Wlodkowic University College in Płock (Poland)

e-mail. a.gretkowski@wp.pl

PSYCHOONCOLOGY FOR TODAY AND TOMORROW

Tumour disease is perceived as a disease that endangers the human life. It causes fear and anxiety within healthy people as well as within the patients of oncological ward. The process of coping with the patient's phobia concerning the nature and effects of cancer depends on many factors including: psychological and social. Charitable influence in those cases appears within patient's family, friends and also medical staff including multidisciplinary team that allows the patient to receive an adequate support. Dying patient should receive so called a *comfort of being ill and dying*. It is called as a *quality of life*. That process is impossible to happen without the realization of tasks by the whole multidisciplinary team such as: a doctor, nurse, psychologist, priest, social worker and volunteers. During the last period – a psychologist was included into this team. His/her role in palliative and hospice care is indispensable. Having this in mind I make an attempt to present the image of contemporary psychooncology – multidisciplinary field of medicine that deals with the prevention and therapeutic activities and providing support to people suffering tumour disease and their families.

PSYCHOONKOLOGIA NA DZIŚ I JUTRO

Choroba nowotworowa postrzegana jest powszechnie jako ta, która zagraża ludzkiemu życiu. Budzi lęk i niepokój zarówno u zdrowych, jak i u pacjentów oddziałów onkologicznych. Na proces zmagania się chorego z fobią dotyczącą istoty i skutków nowotworu wpływa wiele czynników, m.in: psychologicznych i społecznych. Dobroczynny wpływ w takich przypadkach posiada rodzina pacjenta, przyjaciele oraz personel medyczny, w tym zespół wielodyscyplinarny, który udziela choremu odpowiedniego wsparcia. Choremu umierającemu należy stworzyć tzw. *komfort chorowania i umierania*. Mówi się tu o *jakości życia*. Proces ten jest niemożliwy bez realizacji zadań całego zespołu wielodyscyplinarnego, tj.: lekarza, pielęgniarki, psychologa, księdza, pracownika socjalnego i wolontariusza. W ostatnim czasie do tego zespołu zaliczony został PSYCHOONKOLOG. Jego rola w opiece paliatywnej i hospicyjnej jest nieodzowna. Mając to na uwadze, podejmuję próbę przyjrzenia się współczesnemu obliczu PSYCHOONKOLOGII - wielodyscyplinarnej dziedziny medycyny zajmującej się działaniami prewencyjnymi i terapeutycznymi oraz udzielaniem wsparcia osobom chorym na nowotwory i ich rodzinom.

Małgorzata **HEITZMAN**, Student, Justyna Kędziak, Student, Michał Agier, Student, Dagmara Wierzbowska, Student, and Michał Puchalski, PhD.

Lodz University of Technology, Collegium of Commodity Science, Department of Material and Commodity Sciences and Textile Metrology, ul. Zeromskiego 116, 90-924 Lodz (Poland)

e-mail: malgorzata.koszevska@p.lodz.pl

THE SENSOR COMFORT PROPERTIES OF THE BEDLINEN

The paper authors present the results of the investigation of sensory comfort of commercial available bedlinen woven fabrics manufactured from the cotton, polyester and from artificial cellulose called lyocell, and the blends of them. The mechanical properties of fabrics connecting with sensory comfort were determined by using the Kawabata Evaluation System (KES). By the use KES the six tests of fabrics such as tensile, shear, pure bending, compression, surface friction and roughness were performed. The results were analysed and the influence of the type of raw material and weave on the sensory comfort properties of the tested materials has been shown. The research was conducted within the activities of Student Scientific Discussion Club „EcoResearch” at Lodz University of Technology. The research was partially supported by IKEA Poland in the project “Eco-textiles – Sustainability at IKEA. 620 Materials testing. Commercial materials.

Dr hab. Henryka **ILGIEWICZ**

Lietuvos kultūros tyrimų institutas, Saltoniškių g. 58, LT - 08105 Vilnius (Lithuania)

e-mail: ilgiewicz@mail.ru

TOWARZYSTWO OPIEKI NAD DZIEĆMI W WILNIE W LATACH 1901-1914

Towarzystwo Opieki nad Dziećmi w Wilnie było założone w 1901 r. z inicjatywy dyrektora Banku Ziemińskiego, społecznika i filantropa Józefa Montwiłła (1850-1911). Zadaniem Towarzystwa było troszczenie się o dzieci potrzebujące opieki i ochrony, dbanie o ich rozwój fizyczny i duchowy. Towarzystwo założyło i utrzymywało dzienny przytułek dla chłopców, gdzie ich uczono stolarskiego i ślusarskiego rzemiosł, wydawano bezpłatne obiady dla dzieci z biednych rodzin w czasie roku szkolnego, organizowało wyjazdy dzieci na kolonie i gry w zielonych zakątkach Wilna w okresie letnim, w latach 1909-1911 organizowało dostarczanie bezpłatnie lub za bardzo niską cenę mleka sterylizowanego dla niemowląt niezamożnych rodziców, w 1910 r. założono ambulatorium dla dzieci do lat trzech. Finansową podstawę działalności Towarzystwa stanowiły fundusze, pochodzące ze składek członkowskich, ofiar osób prywatnych i instytucji, odsetków od kapitałów przechowywanych w banku, dochodów z urządzanych imprez. Towarzystwo Opieki nad Dziećmi w Wilnie przyczyniło się znacznie do polepszenia położenia dzieci z warstw najuboższych, ułatwiło im zdobycie wykształcenia i wybranego rzemiosła. W przyszłości dawało to im większe szanse znalezienia miejsca w życiu.

CHILDREN CARE SOCIETY IN VILNIUS IN 1901-1914

Children care society was established in 1901 by Józef Montwiłł (1850–1911) – director of Land-bank, philanthropist and social worker. The aim of Society was a care of children needed in warship and defence, care for their physical and mental state. This society founded a foster home for boys, where they were taught a handicraft of joinery and metal work, distributed a dinners pro bono for children in poor families during a school year, organized sallies out of town and games in the green zones of Vilnius during the summer, in 1909-1911 they organized supply of sterilized milk for free or for very small price for infants of poor parents. In 1910 was organized dispensary for children younger than three years. Financial basis of this society was built by funds from membership dues, donations of private persons and institutions, interest of accounts and incomes from organized entertainments. Children care society helped to improve conditions of the children from poorest sets and enabled them to get a primary education and handicraft. That gave them a greater chance to find the own place in the life.

Dr Piotr **IWAŃSKI**

Klub Chrześcijańsko-Demokratyczny w Busku-Zdroju, os. gen. Wł. Sikorskiego 24/24, 28-100 Busko-Zdrój (Poland) e-mail: Piotr.Iwanski@interia.pl

ON THE NAMES OF SCIENCE, OR REV. M. A KRĄPIEC'S UNDERSTANDING OF SCIENCE

The prevailing modern understanding of science, and practically the only one present in the common consciousness, states that scientific is what has been (or can be) “measured, weighed, counted”. Rev.

M. A. Krąpiec considers this understanding as limited, and enumerates three types of science. Affiliation to any of the types is decided on the basis of the science-creating question. The oldest type of science, the Platonic-Aristotelian one, is based on the question "why?" The second type – Kantian – asks about the "necessary a priori of the understanding". The predominant Comtean model focuses on the question "how?".

O IMIONACH NAUKI, ALBO O ROZUMIENIU NAUKI WG O. M. A. KRĄPCA

Dominującym współcześnie rozumieniem nauki, w świadomości powszechnej prawie jedynym, jest takie jej rozumienie, że naukowe jest to, co dało (daje, da) się „zmierzyć, zważyć, policzyć”. O. M. A. Krąpiec uważa, że jest to zawężone rozumienie nauki i wyróżnia trzy typy nauki. O przynależności do poszczególnego typu nauki decyduje pytanie naukotwórcze, jakie jest tam stawiane. Najstarszy typ nauki, to platońsko-arystotelesowski, gdzie stawiane jest pytanie „dlaczego?”. Drugi typ – kantowski, tam stawiane jest pytanie o „konieczne a priori poznania”. Trzeci, obecnie dominujący, model comtowski, koncentruje się na pytaniu „jak”.

Maria JANUSZEWSKA-WARYCH

doktor nauk humanistycznych (Polska), doktor habilitowany nauk pedagogicznych (Federacja Państw Rosyjskich), Szkoła Wyższa im. Pawła Włódkowica w Płocku, Wydział Pedagogiczny, Al. Kilińskiego 12, 09-402 Płock (Poland) e-mail: Januszewska_Warych@poczta.fm tel.: +48 696 061 389

PEDAGOGY'S AND EDUCATIONAL SYSTEM'S DILEMMAS RELATED TO GENDER DOCTRINE

The article refers to the publication entitled: *The European sexual education standards and its connection to the gender doctrine and the program Equality kindergarten. How to make the preschool education sensitive to sex.*

DYLEMATY PEDAGOGIKI I SYSTEMU OŚWIATY WIĄŻĄCE SIĘ Z DOKTRYNĄ GENDER

W artykule nawiązano do publikacji pt.: *Standardy edukacji seksualnej w Europie i jej związku z doktryną gender i programem Równościowe przedszkole. Jak uczynić wychowanie przedszkolne wrażliwym na płeć.*

Dr Danuta KAMILEWICZ-RUCIŃSKA

Adiunkt Wydziału Teologii, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (Poland)
e-mail: danutakamilewicz@poczta.onet.pl

THE INSTITUTE OF TEACHERS: THE PLACE OF REBIRTH OF POLISH INTELLIGENTSIA IN LITHUANIA

Communist Soviet and Lithuanian authorities, officially authorizing the opening of schools in the Polish-language teaching in Lithuania in the beginning of the fifties of the last century, did not believe that this an initiative will survive. Nevertheless, Polish education developed and needed educated teaching staffs, therefore the Institute of Teachers was established and acted for ten years in Naujoji Vilnia (former Nowa Wilejka, it is presently one of the districts of Vilnius). It was the first and the only of its kind educational institution in Lithuania, which trained teachers for V-VII forms of schools with Polish as the language of instruction. The two-year study did not provide a complete higher education, but the Institute employed a team of university lecturers of the Republic of Lithuania. The Institute students, from the perspective of the next decades, appreciated the skills and knowledge obtained from the university teachers, so that continuation of studies elsewhere was for them "only a formality and repetition of the programme", and the Institute ensured them professional basis for teaching in schools for the next fifty years. The Institute was their home, "there was Polish spirit". The Institute of Teachers was soon reduced, and its students and staff (A. Kaupuž, G. Rakitski, M. Lemberg, I. Kaszkarowa, H. Gustina) transferred to the Vilnius Pedagogical Institute where the Polish Language Chair survived to this day, creating new and improved curricula, text-

books, teaching materials, etc. The Institute of Teachers was for Poles, who remained in Lithuania, the first opportunity to rise new generations of intelligentsia in the area exhausted by war, communist regime, and repatriation.

INSTYTUT NAUCZYCIELSKI – MIEJSCE ODRODZENIA POLSKIEJ INTELIGENCJI NA LITWIE
Komunistyczne władze radzieckie i litewskie, oficjalnie zezwalając na otwarcie szkół z polskim językiem nauczania na terenie Litwy na początku lat 50-tych ubiegłego wieku, nie wierzyły, że ta inicjatywa przetrwa. Szkolnictwo polskie rozwijało się i potrzebowało wykształconej kadry pedagogicznej, której, niestety, nie było. Instytut Nauczycielski w Nowej Wilejce to pierwsza i jedyna w swoim rodzaju placówka oświatowa na Litwie, która przez 10 lat kształciła nauczycieli klas V-VII dla szkół z polskim językiem nauczania. Dwuletnie studia nie dawały pełnego wykształcenia wyższego, jednak instytut zaliczano do zespołu szkół wyższych funkcjonujących wówczas na terenie Republiki Litewskiej. Rola, jaką spełniała uczelnia względem studiującej tam młodzieży – to rola polskiego domu oraz centrum odbudowy polskiej inteligencji. Byli studenci instytutu nauczycielskiego, z perspektywy minionych dziesięcioleci, cenią przygotowanie i wiedzę otrzymane w uczelni i uważają za bardzo solidne, a uzupełnienie lub kontynuację wykształcenia w Wileńskim Instytucie Pedagogicznym jako „wyłącznie formalność i powtórzenie programu”. Zdobyte wykształcenie w instytucie nauczycielskim stanowiło podstawę szeroko pojętej pracy pedagogicznej, której staż, w wielu przypadkach, liczy około 50 lat pracy nauczycielskiej w szkołach. Uczelnia w Nowej Wilejce była dla nich domem, w którym „panował polski duch”. W Nowowilejskim Instytucie Nauczycielskim uformował się podstawowy zespół wykładowców przyszłej Polonistyki Wileńskiego Instytutu Pedagogicznego, w którym polonistka przetrwała do dnia dzisiejszego. Dzięki A. Kaupuż, G. Rakitskiemu, M. Lemberg, I. Kaszkarowej, H. Gustej powstawały nowe, udoskonalone programy nauczania, podręczniki szkolne, materiały dydaktyczne, pomoce poglądowe. Instytut Nauczycielski w Nowej Wilejce był dla Polaków, którzy pozostali na Litwie, pierwszą szansą, aby zmienić sytuację (najniższego odsetka osób posiadających wyższe wykształcenie wśród ogólnej liczby mieszkańców Litwy), która stała się wynikiem repatriacji i żelaznej władzy komunistycznej.

Dr Kamila **KAMIŃSKA**

Institute of Journalism, University of Warsaw, ul. Nowy Świat 69, 00-927 Warszawa (Poland)
tel. 004822 55-20-237, e-mail: Kamila.Kaminska@id.w.edu.pl

CENSORSHIP IN PRL (PEOPLE'S REPUBLIC OF POLAND) TOWARDS PUBLICISM OF STEFAN KISIELEWSKI (1957-1961)

The Main Office for the Control of Presentations and Public Performances was founded in 1946. According to the communist ideology the main task of censorship officers was the prevention of “presumptive malfeasance of freedom of speech”. Even though all materials legally published in Poland at the time were subjected to preventative censorship it was the Catholic periodicals which were most severely affected by censors’ interference since they constituted the biggest threat to the authoritarian system. Among all catholic periodicals, it was “Tygodnik Powszechny” which was subjected to most rigorous censorship. Most acute censored publicist was Stefan Kisielewski.

Key words: Censorship in PRL, catholic periodicals, „Tygodnik Powszechny”, Stefan Kisielewski

CENZURA WOBEC PUBLICYSTYKI STEFANA KISIELEWSKIEGO (1957-1961)

Główny Urząd Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk powstał w 1946 r. Zadaniem urzędników cenzury było – według komunistycznej logiki – zapobieganie „nadużywaniu wolności słowa”. Choć cenzurze prewencyjnej podlegała całość prasy ukazującej się w Polsce legalnie, to jednak pisma katolickie najboleśniej odczuwały istnienie tegoż urzędu. Spośród wszystkich polskich czasopism religijnych, skala ingerencji cenzorskich najdalej posunięta była w „Tygodniku Powszechnym”. Natomiast najostrzej cenzurowanym publicystą tej gazety był Stefan Kisielewski. Rokrocznie cenzorzy „ciągli” ponad 40 proc. jego tekstów.

Dr. Galina **KAVALIAUSKIENĖ**

Mykolas Romeris University, Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius (Lithuania) e-mail: gkaval@mruni.lt

SOCIAL NETWORKING SYSTEMS IN TEACHING / LEARNING ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES

The greatest achievement of technology, the Internet, not only changed the lifestyles of the world population, but also created unheard of before opportunities for learning and teaching foreign languages. The development of technology provided the important shift from the informational Web 1.0 to the social Web 2.0, which allows involving users in active communication and collaboration with each other. The number of social media websites keeps constantly increasing, which makes them available to learners all over the world. This article aims at examining use of social media websites by the university students who study English for Law and Customs Activities. The current research data are compared with the results obtained by A. Paciuk (2012) with the students of the same specialization. Some similarities and statistical correlations between the findings for 'often used' sites have been found, but results differ significantly for 'sometimes used' or 'never used' sites. The comparison of the current research data with the results obtained two years ago (Paciuk, 2012) reveal that students are familiar with many social media sites, but use only some of them. It is necessary to emphasize that similarly as with the stream of students of the same specialization in 2012, it is essential to increase training in application of social websites learning / teaching ESP. Web 2.0 has a great potential for making changes in the Higher Education. Students can collaborate on projects, create images, edit videos, write blogs, and share bookmarks using web 2.0 tools. The students in the 21st century, or the Generation Y, also known as 'digital natives', is a generation that has grown up with digital technology, performing multiple activities simultaneously. They have different ways of thinking and processing materials, which make Web 2.0 technologies invaluable in helping change learning and teaching methods.

Dr Maria Elżbieta **KEMPA** (1)

*Katedra Nauk Społecznych Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach,
ul. Ostrogórska 30, 41-200 Sosnowiec (Poland); e-mail: meak1@wp.pl tel.+48 507361311*

THE LONGEVITY AND QUALITY OF LIFE

The society of Europe inevitably is becoming older. The longevity is a social fact. The article presents some cultural and social factors of longevity and its consequences. A life style is deciding on the long life and psychological and physical condition. Health behaviours of elderly people, mainly the activity and strong social bonds are playing the crucial role in adapting to the old age. Women account for 91,5 % of living centenarians. Apart from genetics also the environmental factors have an influence on longevity. Factors such as good medical care in highly developed countries life experience and life in a closely related community. Dr Leila Denmark (1898-2012) was the oldest living and practicing physician in USA .She practiced paediatrics in Atlanta many years. In 1935 she received the Fisher Award for her research in the diagnosis, treatment and immunization of whooping cough.

Dr Maria Elżbieta **KEMPA** (2)

*Katedra Nauk Społecznych Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach,
ul. Ostrogórska 30, 41-200 Sosnowiec (Poland); e-mail: meak1@wp.pl tel.+48 507361311*

SELECTED THE MOST OUTSTANDING PROFESSORS OF THE JAGIELLONIAN UNIVERSITY IN THE YEARS 1364-2014

Senate of the Republic of Poland in relation to the 650 anniversary of the establishment of the Jagiellonian University in Kraków established Year 2014 –Year of The GREAT JUBILEE UJ. The rich history of the Jagiellonian University enrolled many distinguished personalities. The Author presents the profiles and achievements of the most outstanding professors of UJ, teachers of many generations of doctors: Maciej z Miechowa, Napoleon Cybulski (born in Święciany county, Lithuania, in 1854), Józef Dietl, Bronisław Kader (born in Vilnius in 1863), Ryszard Gryglewski (born in Vilnius in 1932).

Prof. R.Gryglewski described the biological properties of prostacyclin and introduced her to therapy of arterial disease. In 1981-1984 he served a Rector of the Academy of Medical University in Kraków.

Dr Aneta **KLIMBERG**, Prof. Jerzy T. Marcinkowski

Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu, Katedra Medycyny Społecznej, Zakład Higieny, ul. Rokietnicka 5c, Pozna (Poland) tel. 505-545-067, e-mail: anetak@ump.edu.pl

AGGRESSION ATTORNEYS AND SOLICITORS WITH RESPECT TO LEGAL EXPERTS THREAT TO OBJECTIVITY LAWSUITS

Good reviews of spectators and surfers wins last film "Advocate"/"The Counselor" (2013), directed by Ridley Scott. Attorneys also scroll through a number of other films and books - and there are a variety of characters, from "white" to "black". But who better as an expert witness, he can feel how he can be an attorney or solicitors? Now many forensic doctors feels in recent years in their own skin arrogance, or even aggression towards litigants experts, including at the hearing in the courtroom, sometimes - unfortunately - with the tacit consent of the court. This undermines not only the accuracy and relevance of expert opinion, but even their qualifications and professional competence. This raises serious conflict situations often the word in the courtroom, the victim becomes an expert, showing a forensic-medical, which does not please one of the parties involved. An example from his own practice court experts, the murder of his wife in the woods, by strangulation loop on the victim's neck - to seize its assets. Attorney, giving the appearance of a killer infatuation, defended it with unprecedented ferocity wanting to force the skilled testimony that the murder occurred in a "blackout clear" during an epileptic seizure - and the expert neurologist strongly opposed to this, she began to negate his powers, including possessed specialization and academic title. Litigation, just fierce, refer to the case law of forensic medical issues, whether the testator had the ability to test the date of drawing up a will. Typically, the Court puts expert (experts) the following question: "Does the deceased, having regard to his health and age, he was able on the will consciously and freely decide and express your will?" The evidence gathered in the above. matters by the courts, can be very diverse with respect to volume (from several pages to several volumes of several hundred pages each) and the type of evidence. This material typically are: 1) medical documentation: original stories diseases wards (usually not psychiatric, most of the periods do not overlap with the dates of preparation of wills), files clinic (most family doctors), medical (various types), including a certificate of health for the purposes of medical certification scheme, 2) the testimony of the parties process (the parties), 3) the testimony of the witnesses requested by the parties to the process (usually family members, neighbours, fewer doctors, nurses, Polish Red Cross babysitters, etc.). In light of these facts give rise to concerns that doctors forensic experts - to so uneasy and "uncertain" their position in court, in addition fearing complaints of their conduct, or direct reports to the police not to have appropriate qualifications (which the authors experienced) - or "bow to" the pressure on the process side, showing a lack of objectivity, tragic in terms of general public, or will paralyze many court proceedings.

AGRESJA ADWOKATÓW I RADCÓW PRAWNYCH WZGLĘDEM BIEGŁYCH SĄDOWYCH ZAGROŻENIEM DLA OBIEKTYWIZMU PROCESÓW SĄDOWYCH

Dobre opinie widzów i internautów zdobywa ostatnio film „Adwokat”/„The Counselor” (2013), którego reżyserem jest Ridley Scott. Adwokaci przewijają się też przez szereg innych filmów i książek – i są tam różnymi charakterami, od „białych” do „czarnych”. Ale któż lepiej, jak stały biegły sądowy, potrafi odczuć jaki potrafi być adwokat, czy radca prawny? Otóż wielu lekarzy biegłych sądowych odczuwa w ostatnich latach na własnej skórze arogancję, czy wręcz agresję stron procesu wobec biegłych, w tym także podczas rozprawy na sali sądowej, niekiedy – niestety – przy milczącym przyzwoleniu sądu. Podważa się nie tylko trafność i zasadność opinii biegłych, ale nawet ich kwalifikacje i kompetencje zawodowe. Rodzi to często sytuacje ostrego konfliktu słownego na sali sądowej, którego ofiarą staje się biegły, przedstawiający opinię sądowo-lekarską, która nie zadawała jednej ze stron procesu. Przykład z własnej praktyki biegłych sądowych, to zabójstwo żony w lesie,

poprzez zadzierzgnięcie pętli na szyi ofiary – dla zagarnięcia jej majątku. Pani adwokat, sprawiająca wrażenie zadurzenia w zabójcy, broniła go z niespotykaną zaciekłością chcąc wymusić na biegłym zeznanie, że do zabójstwa doszło w stanie „zamroczenia jasnego” podczas napadu padaczkowego – a gdy biegły neurolog stanowczo się temu przeciwstawiał, poczęła negocjować jego kompetencje, w tym posiadaną specjalizację i tytuł naukowy. Spory sądowe, podobnie zaciekle, dotyczą orzecznictwa sądowo-lekarskiego w kwestiach, czy spadkodawca miał zdolność testowania w dacie sporządzenia testamentu. Zazwyczaj Sąd stawia biegłemu (biegłym) następujące pytanie: „Czy spadkodawca, uwzględniając jego stan zdrowia i wiek, był w stanie w dniu sporządzenia testamentu świadomie i swobodnie podjąć decyzję i wyrazić swoją wolę?” Materiał dowodowy, zgromadzony w ww. sprawach przez sądy, bywa bardzo zróżnicowany w odniesieniu do objętości (od kilkudziesięciu stron do kilku tomów po kilkaset stron każdy) i rodzaju dowodów. Materiał ten stanowią zazwyczaj: 1) dokumentacja lekarska: oryginalne historie chorób z oddziałów szpitalnych (na ogół nie psychiatrycznych, w większości z okresów nie pokrywających się z datami sporządzenia testamentów), kartoteki poradni (najczęściej lekarzy rodzinnych), zaświadczenia lekarskie (różnego rodzaju), w tym zaświadczenia o stanie zdrowia dla celów orzecznictwa lekarskiego rentowego, 2) zeznania stron procesowych (uczestników postępowania), 3) zeznania świadków wnioskowanych przez strony procesowe (zazwyczaj członków rodziny, sąsiadów, rzadziej lekarzy, pielęgniarek, opiekunek PCK, itp.). W świetle przytoczonych faktów rodzą się obawy, że lekarze biegli sądowi – wobec tak niełatwej i „niepewnej” ich pozycji w sądzie, na dodatek obawiający się skarg na swoje postępowanie, bądź kierowania doniesień na policję o nieposiadaniu odpowiednich kwalifikacji (co autorzy doświadczyli) – albo „ugną się” pod presją strony procesu, wykazując brak obiektywizmu, tragiczny w skutkach w aspekcie ogólnospołecznym, albo też dojdzie do paraliżu wielu toczących się postępowań sądowych.

Dr Wojciech **KOTOWICZ**

The Institute of Political Science, University of Warmia and Mazury in Olsztyn, ul. Feliksa Szrajbera 11, 10-007 Olsztyn (Poland), tel. 664 051 120, e-mail: wojciech.kotowicz@wp.pl

LOCAL BORDER TRAFFIC BETWEEN POLAND AND RUSSIA – POLITICAL AND SOCIAL ISSUES AND SECURITY PROBLEMS

On 21 December 2007, Poland became a member of the Schengen area, which resulted in the abolition of border controls with Germany, the Czech Republic, Slovakia and Lithuania. Polish accession to the Schengen zone has transformed the north-eastern and eastern Polish borders with Russia, Belarus and Ukraine into the eastern border of the European Union. Polish accession to this zone also meant the introduction of uniform visa rules for Russia, the same which are used by other countries of the Union and sealing the Polish border with its eastern neighbours. Therefore, control procedures have been modified and customs inspections have become more detailed. It was feared that the introduction of the visa regime would cause a decrease in trade and tourism with its eastern neighbours, hinder contacts between local communities, and – in political terms – would cause the deterioration of relations with Russia. In order to overcome these problems, the European Union creates a special policy on external borders and border regions. According to EU, borders between countries should not be an obstacle to sustainable development and integration of border areas. The EU policy recognizes that in the border regions, both economic and socio-cultural rights are important factors for applying mitigating solutions or even abolishing the visa regime. In order to accomplish this, the EU has drawn up system for small border traffic, so-called local border traffic. The paper will present the local border traffic between Poland and Russia. The author will show an impact of the local border traffic on security and socio-political situation of the two countries and the border regions.

MAŁY RUCH GRANICZNY MIĘDZY POLSKĄ I ROSJĄ – KWESTIE POLITYCZNE, SPOŁECZNE ORAZ PROBLEMY BEZPIECZEŃSTWA

W dniu 21 grudnia 2007 roku Polska stała się członkiem strefy Schengen, czego skutkiem było zniesienie kontroli granicznej z Niemcami, Czechami, Słowacją i Litwą. Przystąpienie Polski do strefy Schengen spowodowało przekształcenie charakteru północno-wschodniej i wschodniej granicy Polski z Rosją, Białorusią i Ukrainą, jako wschodniej granicy Unii Europejskiej. Wejście Polski do tej strefy oznaczało także wprowadzenie jednolitych reguł wizowych m.in. dla Rosji, takich samych, jakie stosują wobec nich pozostałe kraje Unii oraz uszczelnienie polskiej granicy ze wschodnimi sąsiadami. Zmienione zostały zatem procedury kontroli, a kontrole na przejściach z Rosją stały się bardziej szczegółowe. Konsekwencją wprowadzenia systemu wizowego, jak się obawiano, miało być zmniejszenie się wymiany handlowej i turystycznej z wschodnimi sąsiadami, utrudnienia kontaktów między społecznościami lokalnymi, a także – w wymiarze politycznym – pogorszenie stosunków z Rosją. W celu przezwyciężenia tych problemów, Unia Europejska tworzy specjalne polityki wobec granic zewnętrznych i regionów przygranicznych. Według UE granice pomiędzy państwami nie powinny stanowić przeszkody w zrównoważonym rozwoju oraz integracji obszarów przygranicznych. W polityce unijnej uznaje się, że w regionach przygranicznych zarówno względy ekonomiczne, jak i społeczno-kulturalne są ważną przesłanką zastosowania rozwiązań łagodzących czy wręcz znoszących ogólny reżim wizowy. W tym celu opracowano unijny system lokalnego ruchu granicznego, tzw. mały ruch graniczny. W referacie zostanie przedstawiony mały ruch graniczny między Polską i Rosją. Autor przedstawi wpływ małego ruchu granicznego na bezpieczeństwo i sytuację społeczno-polityczną obu państw i regionów przygranicznych.

dr Kinga **KOWALEWSKA**

Katedra Ekokomunikacji, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, ul. 28 czerwca 1956 roku nr 198, 61-845 Poznań (Poland) tel. +48 608 139 766, e-mail: kingakowalewska@poczta.fm

MULTIMODALITY OF REGULATORY SIGNS IN SELECTED CAPITAL CITIES OF EUROPE - AN ECOLINGUISTIC APPROACH

The paper relies on the assumption of multimodality of communication in the public sphere. The main aim of the research was to compare how public behaviour is regulated by verbal and graphic (pictorial) representation of informative, banning and warning signs located in public transport means in three European countries of a different linguistic origin (English-Germanic, Portuguese-Romance, Polish-Slavonic) in order to be able to draw conclusions regarding language policy. Special attention is given to different characteristics with regard to the languages contained and their arrangement on a sign.

Wacław Jan **KROCZEK**

Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach, Wydział Lekarski z Oddziałem Lekarsko-Dentystycznym w Zabrze, ul. Korczaka, 1042-600 Tarnowskie Góry (Poland) tel. 600-109-523, e-mail: waclawjankroczeck.grg@interia.pl

SUPER CENTENARIANS OF POLAND AND LITHUANIA. LONGEVITY ASPECTS AND FACTORS IN EUROPE

Europe is one of the most developed regions of the world in terms of economic, social and medical conditions. The effect of favourable balance of environmental factors is a large representation of the oldest age group of citizens 110 +. Poland and Lithuania are countries located in Northern-Central Europe, where over the past 25 years there has been made a decisive step in economy, science and sociology. The aim of the work is to demonstrate what changes have occurred in the characterization of the phenomenon of longevity in the environment of Europe over the past few decades and also to analyze the occurrence of this phenomenon in Poland and Lithuania. My research includes changes in the share of countries of origin, sex, race, and achieved average age of longest-lived in different years of research since the late 1960s until 2014. In the recent years 2007-2013 a record number of 110th birthdays were reported in Poland. 110 survival has recently also been reported in Lithuania. The average age achieved by the oldest Europeans has increased from 109.1 (1950-1959) to 114.4

(2004-2014). Among the living people 110+ women are majority. In Europe, in terms of number of verified super centenarians, three countries are dominating: Italy (21.73 %), France (21.12 %), and United Kingdom (18.24 %). Next are: Germany (8.51 %) and Spain (7.75 %). The oldest European woman is Emma Morano from Italy (b.1899). The first ever verified super centenarian in Poland is Mrs. Aleksandra Dranka (1903-2014). Oldest Polish man and world's oldest living male is Dr. Alexander Imich (b. 1903), who resides in the USA. I validated as pending the first Lithuanian super centenarian in modern history - Mrs. Emilija Krištopaitienė (1902-2014). In recent years, the share of France and Italy has increased. The best regions for longevity are southern France and northern Italy. The sum of all favourable factors of longevity makes it common for people to achieve age over 110 in Europe. The improvement of the standard of living in Poland and Lithuania, awareness of health and good medical care favour the phenomenon of longevity in these countries. Healthy diet, active lifestyle and inner optimism are essential for maintaining health in old age. Nevertheless the most important is the genetic factor.

PONAD STULETNI MIESZKAŃCY POLSKI I LITWY. ASPEKTY I CZYNNIKI DŁUGOWIECZNOŚCI W EUROPIE

Europa należy do najwyżej rozwiniętych regionów świata pod względem gospodarczym, społecznym i medycznym. Efektem bilansu korzystnych czynników środowiskowych jest liczna reprezentacja najstarszej grupy wiekowej obywateli 110+. Polska i Litwa są krajami zlokalizowanymi w Europie Północno-Środkowej, gdzie w ciągu ostatnich 25 lat dokonał się przełomowy krok gospodarczy, naukowy i społeczny. Celem pracy jest wykazanie jakie zmiany zaszły w charakteryzacji zjawiska długowieczności w środowisku Europy na przestrzeni ostatnich kilku dekad oraz analiza jego występowania w Polsce oraz na Litwie. Badania obejmują zmiany udziału krajów pochodzenia, płci, ras oraz osiąganego średniego wieku osób długowiecznych w poszczególnych latach badań począwszy od lat 60tych aż do 2014r. W latach 2007-2013 odnotowano rekordową liczbę 110-tych urodzin w Polsce. Osiągnięcie 110 lat zostało również odnotowane na Litwie. Średni wiek osiągany przez najstarszych Europejczyków wzrósł z 109,1 (1950-1959) do 114,4 (2004-2014). Wśród obecnie żyjących osób 110+ większość stanowią kobiety. W Europie pod względem długości życia zdecydowanie dominują trzy kraje: Włochy (21,73%), Francja (21,12%), Wielka Brytania (18,24%). Dalej plasują się Niemcy (8,51%) i Hiszpania (7,75%) Najstarszą Europejką jest Emma Morano z Włoch (ur.1899). Pierwszą polską zweryfikowaną superstulatką została Aleksandra Dranka (1903-2014), zaś najstarszym Polakiem i najstarszym żyjącym mężczyzną na świecie jest Dr Alexander Imich (ur. 1903). Udokumentowałem również wiek pierwszej we współczesnej historii Litwinki, która osiągnęła 110 lat - Emiliji Krištopaitienė (1902-2014). W ostatnich latach zwiększył się udział Francji i Włoch. Najlepsze regiony to południowa Francja i północne Włochy. Pula wszystkich korzystnych czynników długowieczności sprawia, że w Europie powszechne jest osiąganie wieku ponad 110 lat. Poprawiające się poziom życia w Polsce i na Litwie, świadomość zdrowotna oraz dobra opieka medyczna sprzyjają długowieczności mieszkańców tych krajów. Zdrowa dieta, aktywny tryb życia, wewnętrzny optymizm mają istotne znaczenie dla utrzymania zdrowia w sędziwym wieku, jednakże najważniejszy jest czynnik genetyczny.

Dr Walentyna **KRUPOWIES**

Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach (Poland) e-mail: vakru@onet.eu

MENTAL MAP OF VILNIUS BASED ON THE MEMORIES OF THE CITIZENS

In humanist discourse there is an opposition of space and place, where the space becomes universal and abstractive, and the place is saturated with meanings and equally important existential experiences - including sensual experiences. To identify the place as perceived individually and saturated with subjective meanings we use the term 'mental map'. The subject of my analysis is the memory of residents of Vilnius. In these texts we can find such subjective and their own places which are the product of their memories, cultural memories, collective perceptions and historical reality. They form

specific microtopography of Vilnius, namely they provide a written representations of selected parts of Vilnius. These texts describe two decades of interwar Vilnius in all its multidimensionality and in cultural archives of Vilnius we can see that categories such as everyday life, family and privacy are putting down the roots resulting in that the image of the city begins to gain new features.

Dr. Tomasz **KRUSZEWSKI*** and Dr. Marcin Berliński**

Pawel Wlodkowic University College, Institute of Social Sciences, 12 ul. Kilińskiego, Płock 09-410 (Poland)

**e-mail: kanclerz@wlodkowic.pl ** e-mail: m.berlinski@wp.pl*

ASSUMPTIONS ON THE SENIOR POLICY IN POLAND - PROBLEMS AND CHALLENGES

The aging process of the Polish society is accelerating. According to the official data in the year 2030, thirty percent of Polish society will reach 60 years old. The change of the demographic structure of the Polish society will cause an increased need for social assistance for its older part. The premises of this article are the assumptions of the senior policy that were established on December 2013. The author aims to present the major challenges and guidelines for senior policy in Poland for the years 2014-2020.

ZAŁOŻENIA POLITYKI SENIORALNEJ W POLSCE – PROBLEMY I WYZWANIA

Proces starzenia się polskiego społeczeństwa ulega przyspieszeniu. Według oficjalnych danych, w roku 2030, odsetek osób w wieku 60 lat osiągnie trzydzieści procent. Zmiana demograficznej struktury polskiego społeczeństwa spowoduje zwiększenie zapotrzebowania na pomoc społeczną dla jego starszej części. Przesłanką powstania niniejszego artykułu stały się założenia polityki senioralnej przyjęte w grudniu 2013 roku. Autor stara się przedstawić najważniejsze zadania i założenia polityki senioralnej w Polsce na lata 2014-2020.

Mgr Teresa **KUBRYŃ**

Institut Pedagogiczno-Językowy, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu, 82-300 Elbląg, Ul. Wojska Polskiego 1 (Poland) e-mail: t.kubryn@pwsz.elblag.pl, tel. +48668991424

CAUSES OF SCHOOL FAILURES AMONG CHILDREN AT THE AGE OF 10-13

Based on the research conducted in Primary School in Tolkmicko, this report is aiming to present the influence of both home and school environment as well as personal attitude of elementary school children on their learning results and analyzing main causes of school failures among children. The research proved that range variety of these factors as well as the fact that they frequently occur jointly, makes this issue both difficult and complicated. School failures of a child rarely stem from a single cause. Usually, a student with a stream of school failures comes from a difficult home environment, tends to be in conflict with his/her classmates or teachers, demonstrates pathological behaviours and is often diagnosed with emotional disorders, dyslexia or other developmental dysfunctions. Therefore, providing aid to such a child is often a very challenging but absolutely essential task.

PRZYCZYNY NIEPOWODZEŃ SZKOLNYCH U DZIECI 10-13-LETNICH

Oparty o badania przeprowadzone w Szkole Podstawowej im. M. Kopernika w Tolkmicku, referat ten ma na celu przedstawienie wpływu środowiska domowego i szkolnego oraz nastawienia osobistego na wyniki w nauce dzieci i młodzieży oraz przeanalizowanie głównych przyczyn powstawania niepowodzeń szkolnych uczniów. Badania pokazały, że różnorodność tych czynników i częste ich sprzężenie powoduje, że problem niepowodzeń szkolnych staje się trudny i skomplikowany. Rzadko bowiem jest tak, by niepowodzenia szkolne dziecka miały jedną przyczynę. Najczęściej uczeń z licznymi porażkami edukacyjnymi ma trudną sytuację domową, jest skonfliktowany z rówieśnikami lub nauczycielami, wykazuje patologiczne zachowania i do tego stwierdza się u niego zaburzenia emocjonalne, dysleksję lub inne dysfunkcje rozwojowe. Toteż pomoc takiemu dziecku jest trudna, ale bezwzględnie konieczna.

dr Wojciech LIS

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II w Lublinie, Al. Racławickie 14, 20-950 Lublin (Poland)

e-mail: wojtas_lis@poczta.onet.pl

COMPETENCE OF THE PRESIDENT OF THE REPUBLIC OF POLAND IN THE FIELD OF DEFENCE AND NATIONAL SECURITY

The President of the Republic of Poland shall exercise his duties in the field of defence and national security within the scope of and in accordance with the principles specified in the Constitution of the Republic of Poland as a law of the highest-rank. The President is the supreme representative of the Republic of Poland and the guarantor of the continuity of state authority. The President shall ensure observance of the Constitution of the Republic of Poland; safeguard the sovereignty and security of the State as well as the inviolability and integrity of its territory. Those tasks and competences indicate unique position of the President in whole government administration. However we can ask whether in the parliamentary-cabinet system, with a very strong position of the Council of Ministers, the powers of the President has a real impact on defence and national security or maybe they are only a general description of the functions of the President?

Prof. dr hab. Janina **MARCIAK-KOZŁOWSKA**

Vice President of the Association of Friends of Vilnius, Warsaw Branch, ul. Krakowskie Przedmieście 64, 00-322 Warszawa (Poland) Tel + 48 22 620 65 50 , e-mail: m.kozlowski934@upcpoczta.pl

FOR THE 70TH ANNIVERSARY OF THE MONTE CASSINO VICTORY BATTLE: THE NON-HISTORIAN REFLECTIONS

The Second World War: the Monte Cassino Battle (May 11 to May 18 1944) was the turning point of the war. Here under the general Anders leadership Polish Second Division wins over Germans. The Polish victory opens the way to Rome. The losses of the Second Division was enormous 934 deaths, 2930 injured and 345 missed. The Polish troops were distinguished-only formally. Instead Poland was sold to Stalin. Monte Cassino's heroes can't come back to homeland. They even do not take a part in the Glory Parade (London June 8, 1946). Communist regime in Warsaw takes off the Polish citizenship of the gen. Anders

W 70. ROCZNICĘ ZWYCIĘSKIEJ BITWY POD MONTE CASSINO: REFLEKSJE NIE-HISTORYKA

Trwała II wojna światowa. Jednym z decydujących momentów tej wojny była bitwa pod Monte Cassino (11-18 V 1944). Tutaj II Korpus Polski pod wodzą gen. Władysława Andersa odniósł wspaniałe zwycięstwo nad Niemcami, które otworzyło aliantom drogę na Rzym. Straty II Korpusu to 924 poległych, 2930 rannych, 345 zaginionych. Były odznaczenia i gratulacje. 9 V 1945 wojna się skończyła. Narody Zachodu odzyskały wolność. Polskę oddano w ręce Stalina. Zwycięzcy spod Monte Cassino nie mogli powrócić do kraju. Stali się tułaczami na obcej ziemi, choć mówiono im, że wygrali wojnę. Nie zaproszono ich nawet do udziału w Paradzie Zwycięstwa 8 VI 1946 w Londynie. Władze komunistyczne w Polsce pozbawiły gen. Andersa obywatelstwa polskiego.

Prof. dr hab. med. Jerzy T. **MARCINKOWSKI**, Dr n. biol. Aneta Klimberg, Mgr historii Jakub Żbikowski

Polskie Towarzystwo Higieniczne - Zarząd Główny i Oddział Poznański, ul. Karowa 31, 00-324 Warszawa, tel. (+48) 505-545-057, e-mail: jtmarcin@gmail.com

POLISH SOCIETY OF HYGIENE: ACTIVITIES IN THE AREA OF PUBLIC HEALTH IN THE YEARS 1898-2014

The creation of the Warsaw Society of Hygiene (WSH) in 1898 was preceded by two great exhibitions of hygiene organized in Warsaw: 1st Hygienic Exhibition in Warsaw in 1887 (now areas of Ujazdowski Park) and 2nd Hygienic Exhibition in Warsaw in 1896 (now areas of Warsaw University of Technology). These exhibitions were assuming specific hygiene lessons for the general public. One of the most important departments of the exhibitions shows a department of education, including its program of infant hygiene, hygiene of children and young people and preserving the natural forces of

youth. This section is to always according to his plan: standard protection or primary school, gym and plaques developed on the principles of hygiene educational. It was believed at the time that such forms of communication are the best way to reach a wide range of social and perfectly fulfill their task of teaching, giving an insight into changes to improve the sanitary existence. So it was a novel activity, ahead of the creation of science, which was later called public health. In the years 1913-1915 the building of WSH was built at 31 Karowa Street, on the Vistula escarpment in Warsaw - near the current Presidential Palace at the 46/48 Krakowskie Przedmieście Street. In 1932, WSH was transformed into a Polish Society of Hygiene (PSH) - www.pth.pl. Since 1885 is issued - the roots of WSH and PSH - the magazine "Zdrowie" ("Health"), the first editor and publisher was Dr. Józef Polak; it was transformed in 1934 in "Zdrowie Publiczne" ("Public Health") - currently issued by the Medical University of Lublin. While PSH is currently the editor of two journals: 1) "Problemy Higieny i Epidemiologii" ("Problems of Hygiene and Epidemiology") - www.phie.pl and 2) "Hygeia Public Health" - www.h-ph.pl. In these journals - next articles in the area of hygiene and epidemiology - are published articles in the area of the wider spectrum of public health, and clinical medicine. Editors of these journals is seeking especially for articles whose authors are researchers recruited from the Polish community.

POLSKIE TOWARZYSTWO HIGIENICZNE - DZIAŁALNOŚĆ W OBSZARZE ZDROWIA PUBLICZNEGO W LATACH 1898-2014

Powstanie Warszawskiego Towarzystwa Higienicznego (WTH) w 1898 roku poprzedziły dwie wielkie wystawy higieniczne zorganizowane na terenie Warszawy: I Wystawa Higieniczna w Warszawie w 1887 roku (Park Ujazdowski) i II Wystawa Higieniczna w Warszawie w 1896 roku (tereny współczesnej Politechniki Warszawskiej). Te wystawy były w założeniu swoistymi lekcjami higieny dla szerokich kręgów społeczeństwa. Jednym z najważniejszych działów wystaw był dział sekcji wychowawczej, obejmujący swoim programem higienę niemowląt, higienę dzieci i młodzieży oraz konserwowanie sił fizycznych młodzieży. Sekcja ta urządziła według swojego planu: wzorcową ochronę lub szkołę początkową, salę gimnastyczną oraz opracowała tablice z głównymi zasadami higieny wychowawczej. Uważano wówczas, że takie formy przekazu są najlepszym sposobem dotarcia do szerokiego grona społecznego i doskonale wypełniają swe zadanie dydaktyczne, dając możliwość wglądu w zmiany poprawiające byt sanitarny. Była to więc działalność nowatorska, wyprzedzająca powstanie nauki, którą nazwano później zdrowiem publicznym. W latach 1913-1915 wybudowano gmach WTH przy ulicy Karowej 31, na skarpie wiślanej na terenie Warszawy - w pobliżu obecnego Pałacu Prezydenckiego przy ulicy Krakowskie Przedmieście 46/48. W 1932 r. WTH przekształcono w Polskie Towarzystwo Higieniczne - www.pth.pl. Od 1885 r. wydawane jest - o korzeniach WTH i PTH - czasopismo "Zdrowie", którego pierwszym redaktorem i wydawcą był doktor Józef Polak; zostało ono przekształcone w 1934 r. w "Zdrowie Publiczne" - obecnie wydawane przez Uniwersytet Medyczny w Lublinie. Natomiast PTH jest obecnie wydawcą dwóch czasopism naukowych: 1) "Problemy Higieny i Epidemiologii" - www.phie.pl i 2) "Hygeia Public Health" - www.h-ph.pl. W czasopismach tych - obok artykułów z obszaru higieny i epidemiologii - zamieszczane są prace z obszaru szeroko rozumianego zdrowia publicznego, a także medycyny klinicznej. Redakcja tych czasopism zabiega szczególnie o artykuły, których autorami są badacze rekrutujące się z Polonii.

Dr habil. Marzena **MARCZEWSKA**

Instytut Filologii Polskiej, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, ul. Świętokrzyska 15, 25-406 Kielce (Poland) tel. +48 664316275, e-mail: marzenamar@onet.pl

FOLK MAGICAL HEALING AS THE COMMUNICATION EVENT

The paper discusses a few aspects of Polish folk rituals connected with magical healing. The healing ritual is a complex procedure that unifies verbal and non-verbal actions and indicates the causative (magical) capacity of words and gestures. Although folk healers use many various dramatic "theatrical" effects which turn these rituals into powerful performances arranged in a specific order, the

healing ritual itself may be seen as an act of communication between participants, between participants and the illness, between participants and the saints who are called in order to protect the healer from the destructive powers of the illness. The analysis is based on the concept of the "communication event" which includes the situational context, the sender/recipient relations and all communication strategies which are applied to ensure the effectiveness of used procedures and actions. The main intention of the folk medical magic is clear: to eliminate the sickness by using both verbal formulas (i.e., incantations) and symbolic non-verbal actions that are connected with the whole system of values and beliefs shared by the cultural community. All linguistic and textual data cited in the paper are related to the way of thinking about illness and medical magic in Polish folk culture.

MAGICZNE UZDRAWIANIE LUDOWE JAKO ZDARZENIE KOMUNIKACYJNE

W referacie omówiono kilka aspektów polskich obrzędów ludowych związanych z magicznym uzdrawianiem. Ludowy rytuał leczniczy nie tylko łączy w sobie działania werbalne i niewerbalne, ale także wykorzystuje sprawczy (magiczny) charakter słów i gestów. Chociaż uzdrowiciele ludowi korzystają z wielu różnych efektów dramatycznych ("teatralnych"), zamieniających rytuały lecznicze w widowiska o określonym scenariuszu i porządku, sam rytuał uzdrawiania może być postrzegany jako specyficzny akt komunikacji: między uczestnikami, między uczestnikami i chorobą, między uczestnikami i świętymi (przywoływanymi, by uchronić uzdrowiciela przed niszczyliską mocą choroby). Przedstawiana analiza opiera się na koncepcji „zdarzenia komunikacyjnego”, które obejmuje kontekst sytuacyjny, relacje między nadawcą i odbiorcą oraz wszystkie strategie komunikacyjne używane w celu zapewnienia skuteczności zastosowanych procedur i działań. Główna intencja ludowej magii medycznej jest jasna: wyeliminowanie choroby za pomocą formuł werbalnych (np. zamówień) i symbolicznych działań niewerbalnych (gestów), silnie związanych z systemem wartości funkcjonującym w danej wspólnocie kulturowej. Wszystkie dane językowe/tekstowe cytowane w prezentowanym referacie pokazują sposób myślenia o chorobie i magii leczniczej w polskiej kulturze tradycyjnej.

Prof. dr hab. med. Alina **MIDRO**

Department of Clinical Genetics, Medical University of Białystok (Poland) e-mail: alinamidro@gmail.com

HUMAN SEXOME - GENETIC DETERMINANTS OF SEX IDENTITY

Femininity and masculinity belonging human identity is genetically determined since the beginning of individual human being. From the moment of conception following entry of sperm to egg the molecular cascades are initiated by genes activation resulting in the bias sexual phenotype of the cells that comprise the human individual. Genes as form part of the genome named sexome are reading, and the processes of expression and the formation of specific protein signalling pathways are forming throughout human development differentiating as feminine and masculine body and their characteristic behaviour and predispose to different frequencies of the different diseases as well. The current data on the formation of the separate and complementary male and female features of human identity will be presented with the examples of pathology observed in clinical genetics.

SEKSOM CZŁOWIEKA - GENETYCZNE UWARUNKOWANIA TOŻSAMOŚCI PŁCI

Kobiecość i męskość przynależna ludzkiej tożsamości jest determinowana genetycznie od początku istnienia indywidualnej istoty ludzkiej. Od chwili poczęcia po wnikięciu plemnika do komórki jajowej jest zapoczątkowana kaskadą zmian molekularnych, które różnicują płęć komórek, a tym samym całego organizmu osoby ludzkiej. Geny, których odczyt, procesy ekspresji i tworzenie określonych białek służą formowaniu szlaków sygnałowych w czasie całego rozwoju człowieka różnicujące organizm kobiecy i męski i ich charakterystyczny sposób zachowania, a także predysponują do odmiennej częstości występowania różnych schorzeń, tworzą część genomu nazywanego seksomem. Zostaną przedstawione aktualne dane na temat dwutorowości kształtowania się genetycznych uwa-

runkowań odrębnych i komplementarnych cech męskich i żeńskich człowieka z uwzględnieniem patologii obserwowanej w genetyce klinicznej.

dr Franciszek **MRÓZ**

Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie; Podhalańska Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nowym Targu; Bractwo św. Jakuba w Więctawicach Starych; Archicofradía Universal del Apóstol Santiago; tel. kom. +48 664 329 302; e-mail: fmroz@wp.pl

CAMINO DE SANTIAGO: THE WAY OF ST. JACOB IN POLAND AND LITHUANIA - PAST AND PRESENT

The Way of Saint James (Spanish: *Camino de Santiago*) is one of the most important Christian pilgrimage routes and the first European Cultural Route. Having existed continuously for more than 1200 years, it has experienced an immense development in the last two decades. The Way of Saint James is a route exceptional in every sense. It is considered to be the most beautiful road in the world and the way of life. At present, *Camino de Santiago* goes through almost all Europe and it ends in the Cathedral of Santiago de Compostela where - according to tradition - the relics of Saint James, the first martyr among the Apostles, are kept. In July 2005, the first Polish section of *Camino de Santiago* - Lower Silesian Way of Saint James was opened - it connects Jakubów and Zgorzelec. In the next few years, until the end of April 2014, the total of 22 sections of the Way of Saint James were marked in Poland, covering the total distance of more than 5000 km. Currently, the Way of Saint James is the longest marked pilgrimage, cultural and theme route for walkers in Poland. In July 2011, the European *Camino de Santiago* network - Polish Way (*Camino Polaco*) was marked on the state border between Poland and Lithuania in Ogrodniki. The total length of the Polish Way from Ogrodniki to Trzemeszno is 523 km. Successive Ways of St. James are the extensions of this route: "Piaś Trail" Way of St. James (Mogilno - Trzemeszno - Niechanowo - Gniezno), Lubusz Way of Saint James (Murowana Goślina - Słubice), Greater Poland Way of Saint James (Gniezno - Poznań - Lubiąż - Głogów) and Lower Silesian Way of Saint James (Głogów - Jakubów - Zgorzelec). Works on marking the Pomeranian Way of St. James began in 2007. This route leads from Kretinga, Lithuania, through Kaliningrad in the Kaliningrad Oblast, and then along the Polish coast of the Baltic Sea - through Frombork, Elbląg, Gdańsk to Świnoujście, where it connects with the existing German part of "Via Baltica." The Lithuanian section of the Pomeranian Way of St. James with a length of 80 km begins in Kretinga and then goes to Klaipėda, further through the Curonian Lagoon and villages of the Curonian Spit: Juodkrantė and Nida to the border between Lithuania and Russia. The Polish section of the Pomeranian Way of St. James was officially opened on 28 July 2013 in Szczecin. The Pomeranian Way of St. James was marked thanks to the "RECRreate - Revitalisation of the European Cultural Route in the South Baltic Area - Pomeranian Way of St. James" project approved on 29 September 2010 by the Steering Committee of the South Baltic Cross-Border Cooperation Programme.

CAMINO DE SANTIAGO - DROGA ŚW. JAKUBA W POLSCE I NA LITWIE - PRZESZŁOŚĆ I TERAZIENIEJSZOŚĆ

Droga św. Jakuba (hiszp. *Camino de Santiago*, ang. *The Way of the Saint James*) jest jednym z najważniejszych chrześcijańskich szlaków pielgrzymkowych i pierwszym Europejskim Szlakiem Kulturowym. Istniejący nieprzerwanie od ponad 1200 lat szlak przeżywa w ostatnim dwudziestolecu ogromny rozwój. Droga św. Jakuba to szlak pod każdym względem wyjątkowy, określany mianem najpiękniejszej drogi świata i drogi życia. Obecnie *Camino de Santiago* przebiega przez niemal całą Europę, kończąc się w katedrze w Santiago de Compostela, gdzie według tradycji przechowywane są relikwie św. Jakuba - pierwszego męczennika wśród Apostołów. W lipcu 2005 r. otwarto w Polsce pierwszy, polski odcinek *Camino de Santiago* - Dolnośląską Drogę św. Jakuba, łączącą Jakubów ze Zgorzelcem. W ciągu kolejnych lat - do końca kwietnia 2014 r., na terenie Polski oznakowano w sumie 22 odcinki Jakubowego Szlaku - w sumie ponad 5000 km. Droga św. Jakuba jest obecnie najdłuższym oznakowanym pieszym szlakiem pielgrzymkowym, kulturowym i tematycznym w Polsce. W

lipcu 2011 r., europejska sieć *Camino de Santiago* – tzw. *Droga Polska (Camino Polaco)* została oznakowana do granicy polsko-litewskiej w Ogrodnikach. Łączna długość *Drogi Polskiej* z Ogrodnik do Trzemeszna wynosi 523 km, a jej przedłużeniem są kolejne Szlaki Jakubowe: *Droga św. Jakuba „Szlak Piastowski”* (Mogilno – Trzemeszno – Niechanowo – Gniezno), *Lubuska Droga św. Jakuba* (Murowana Goślina – Słubice), *Wielkopolska Droga św. Jakuba* (Gniezno – Poznań – Lubiąż – Głogów) i *Dolnośląska Droga św. Jakuba* (Głogów – Jakubów – Zgorzelec). Już w 2007 r. rozpoczęto prace nad oznakowaniem *Pomorskiej Drogi św. Jakuba*, prowadzącej z Kretynki na Litwie przez Królewiec w Obwodzie Kaliningradzkim, a następnie wzdłuż polskiego wybrzeża Bałtyku – przez Frombork, Elbląg, Gdańsk do Świnoujścia, gdzie łączy się z już istniejącą niemiecką częścią „Via Baltica”. Litewski odcinek *Pomorskiej Drogi św. Jakuba* o długości 80 km rozpoczyna się w Kretyndze, skąd prowadzi do Kłajpedy, a następnie przez Zalew Kuroński oraz miejscowości na Mierzei Kurońskiej Juodkrantė i Nidę do granicy litewsko-rosyjskiej. Polski odcinek *Pomorskiej Drogi św. Jakuba* oficjalnie otwarto w Szczecinie 28 lipca 2013 r. Oznakowanie *Pomorskiej Drogi św. Jakuba* było możliwe dzięki projektowi „RECRreate – Rewitalizacja europejskiego szlaku kulturowego na obszarze Południowego Bałtyku – Pomorski Szlak św. Jakuba” zatwierdzonemu w dniu 29 września 2010 r. przez Komitet Sterujący Programu Współpracy Transgranicznej Południowy Bałtyk.

dr hab. Ewa **NOWAK**, prof. UJK

Uniwersytet Jana Kochanowskiego, Instytut Geografii, Zakład Badań Regionalnych i Gospodarki Przestrzennej, ul. Świętokrzyska 15, 20-410 Kielce (Poland) tel. +48 600033422, e-mail: ewa.nowak2@op.pl

A MULTI-DIMENSIONAL ANALYSIS OF THE SPATIAL DIFFERENTIATION OF POLAND'S ECONOMIC STRUCTURE BY VOIVODESHIP

Socio-economic development from a geo-economic perspective is characterized by spatial diversity in regional terms. Each region has its own, often highly individualized set of characteristics that make up its development potential. It is assumed that the voivodeship is not only an administrative unit, it is also a territorial sub-state regional in nature, connecting and organizing its' residents social, economic and cultural activities. The study aimed to select appropriate features and classification methods that would present economic strength of individual regions of the country in a multidimensional way, form the basis for determining the growth and problem areas, and identify regional disparities. Regional diversity in Poland has been strongly influenced by the past, reaching the period of the partitions, and after World War II with the localized policy of controlled economy. Since the turn of the political system in 1989, we can distinguish two stages of regional development: before the accession to the European Union, and after, when Poland started to use its funds for regional development. Regional system of the country is comprised of 16 voivodeships divided by territory. In order to assess the structural and spatial differentiation of the 16 voivodeships, the study employed two methods: a hierarchical method (agglomeration) and non-hierarchical method (k-means). The methods used made it possible to identify classes of voivodeships similar to each other according to their characterizing features and organize them by increasing value of those features.

WYBRANE METODY OCENY NIERÓWNOŚCI REGIONALNYCH W POLSCE

Rozwój społeczno-gospodarczy w aspekcie geograficzno-ekonomicznym charakteryzuje się zróżnicowaniem przestrzennym w ujęciu regionalnym. Każdy region posiada własny, często bardzo zindywidualizowany, zestaw cech składających się na jego potencjał rozwojowy. Zakłada się, że województwo jest nie tylko jednostką administracyjną, stanowi ono podsystem terytorialny państwa o charakterze regionalnym, scalającym i organizującym terytorialnie społeczność, gospodarczą i kulturową działalność jego mieszkańców. Celem badania jest dobór cech i metod klasyfikacji, które wieloaspektowo przedstawiają siłę ekonomiczną poszczególnych regionów kraju, stanowią podstawę wyznaczania obszarów wzrostu, obszarów problemowych, oraz identyfikują nierówności regionalne. Zróżnicowanie regionalne w Polsce wiąże się dziedzictwem przeszłości, sięgającym okresu zaborów, a po II wojnie światowej z polityką lokalizacyjną gospodarki nakazowo-rozdzielczej. Po przełomie

polityczno-systemowym, od 1989 roku, możemy wyróżnić dwa etapy rozwoju regionalnego: przed i po akcesji do Unii Europejskiej, kiedy Polska zaczęła wykorzystywać fundusze na rozwój regionalny. Układ regionalny stanowi podział terytorialny kraju na 16 województw. Do oceny zróżnicowania strukturalnego i przestrzennego (16 województw) zastosowano dwie metody: hierarchiczną (metodę aglomeracyjną) i niehierarchiczną (metodę *k*-średnich). Zastosowane metody pozwoliły na wyodrębnienie klas województw podobnych do siebie ze względu na charakteryzujące je właściwości oraz ich uporządkowanie według rosnącej wartości cech.

Andrzej **ORŁOWSKI**, Daria Filatova
Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, ul. Krakowska 11 25-029 Kielce (Poland)
e-mail: andrzej.s.orlowski@gmail.com

SOME PROPERTIES OF THE LEAST RELATION METHOD

This report is dedicated to the construction of the burnout phenomenon mathematical model. On the basis of the theoretical and empirical studies it was shown the necessity of a heteroscedastic model selection. The least relation method is created in order to estimate parameters of such a model for the burnout phenomenon. The report presents some properties of this method. *Keywords:* burnout, heteroscedasticity, estimation method, sociology, pedagogy, labor economics. *UDC numbers:* 519.2, 303.71, 304.028

Hilda Maria Colín García and Zbigniew **OZIEWICZ**
Universidad Nacional Autónoma de México, Facultad de Estudios Superiores, C.P. 54714 Cuautitlán Izcalli, Estado de México, phone 00 52 55 5870 5669, e-mail: hildacolin@gmail.com; oziewicz.zbigniew@gmail.com

LA PENSÉE COMPLEXE ET LA PENSÉE CATÉGORIQUE

We suggest that the philosophy of the mathematical category theory and homological algebra born in 1942-1945, invented by Samuel Eilenberg (1913-1998) educated in Warsaw University and by Saunders Mac Lane, may help to unite interdisciplinary sciences and may help to clarify the complex metascience. We believe that the social sciences, education, knowledge, life science, they all needs at least a little introduction into a philosophy of the category theory. In particular we try to exhibit the parallels, analogies and the relationships among Edgar Morin's la pensée complexe in education and in sciences, and the mathematical category theory including homological algebra tools in fundamental understanding of the Universe.

Justyna **PRUSZYŃSKA**, Student, Bartłomiej Papierski, Student, Paulina Piątek, Student, Michał Puchalski, Dr., and Małgorzata Koszewska, Dr.

Lodz University of Technology, Collegium of Commodity Science, Department of Material and Commodity Sciences and Textile Metrology, 116 Zeromskiego St., 90-924 Lodz (Poland)
e-mail: malgorzata.koszewska@p.lodz.pl

THE PHYSIOLOGICAL COMFORT PROPERTIES OF THE BEDLINEN

The authors present the results of the investigation of the main parameters of physiological comfort of commercial available bedlinen. The woven fabrics manufactured from the cotton, polyester and from artificial cellulose called lyocell, and the blends of them were studied. The dynamic of water sorption and air-permeability of the bedlinen were determined. The results were analyzed and the best properties from the point of view of human physiological comfort were chosen. The research was conducted within the activities of Student Scientific Discussion Club „EcoResearch” at Lodz University of Technology. The research was partially supported by IKEA Poland in the project “Eco-textiles – Sustainability at IKEA. 620 Materials testing. Commercial materials.

Dr inż. arch. Renata **PRZEWŁOCKA-SIONEK** (1)
Instytut Architektury i Budownictwa, Politechnika Łódzka, al. Politechniki 6, Łódź (Poland)
Instytut Geodezji i Kartografii, Wyższa Szkoła Gospodarki Krajowej w Kutnie, ul. Lelewela 7

R. Przewłocka-Sionek ... continued

Tel. + 48600046683, e-mail: renikap@interia.pl

BUILDING ARCHITECTURE OF VILNIUS FROM THE TURN OF THE 20TH CENTURY

Throughout centuries Vilnius' architecture has undergone many changes due to frequent fires and war damage. However the city's streets have maintained the nature of a medieval city, in spite of the fact that the houses and other buildings that stand on these streets have changed their original appearance many times. Vilnius is an exceptional city with beautiful architecture in which one can find nearly all the European styles, from gothic to contemporary 21st century architecture. There are no Art Nouveau buildings, and while some Art Nouveau details may be found, no typical Art Nouveau buildings appear in the city. The city's architecture is dominated by baroque and eclectic style buildings, which combine various historical styles. The turn of the century contributed to the formation of modernistic buildings, as well as buildings made with red brick modelled on garrison architecture. Building Architecture of Vilnius from the turn of the 20th century is mainly represented by historicized architecture, meaning architecture which combines several architectural styles of the past in one building. A greater amount of choice in building and construction materials had a large influence on the appearance of newly emerging buildings at the turn of the century. Building design became more rational, their shape more simple and condensed. Many of these buildings show a high standard of execution, and represent the best qualities of stone craft, although their aesthetic and technical state leaves much to be desired. It is important that they regain their original appearance so that they may be the pride of the city.

ARCHITEKTURA ZABUDOWY WILNAZ PRZEŁOMU XIX/XX WIEKU

Architektura Wilna w ciągu wieków podlegała wielu przeobrażeniom z powodu częstych pożarów i zniszczeń wojennych. Jednakże ulice wileńskie zachowały do dziś charakter średniowiecznego miasta, pomimo, iż gmachy, kamienice i domy stojące przy tych ulicach zmieniały wielokrotnie swój pierwotny wygląd. Wilno jest miastem wyjątkowym, o przepięknej architekturze, w której można odnaleźć niemal wszystkie style europejskie, poczynając od gotyku a kończąc na architekturze współczesnej. Brak jest budowli secesyjnych, co prawda można odnaleźć w architekturze miasta detale nawiązujące formą do secesji, jednakże typowych obiektów secesyjnych nie ma w mieście. W architekturze miasta przeważają budowle eklektyczne, łączące w sobie różne style historyczne. Przełom XIX/XX wieku przyczynił się do powstania budynków w stylu modernistycznym, a także obiektów budowanych z czerwonej cegły, wzorowanych na architekturze garnizonowej. Zabudowę Wilna z przełomu XIX/XX wieku reprezentują głównie budynki nawiązujące stylowo do architektury historyzującej, czyli architektury, która łączyła w jednej budowli wiele stylów architektonicznych minionych epok. Duży wpływ na wygląd nowo powstałych obiektów na przełomie XIX/XX wieku miał bardziej zróżnicowany wybór materiałów budowlanych i konstrukcji. Budynki zaczęto projektować bardziej racjonalnie, ich bryły były bardziej zwarte i proste. Wiele obiektów tej zabudowy wykazuje wysoki poziom wykonania i reprezentuje godnie najlepsze tradycje kamieniarskie, choć ich stan techniczny i estetyczny pozostawia wiele do życzenia. Warto zatem zadbać o to, aby odzyskały one dawny wygląd i były dumą dla miasta. O obiektach z przełomu XIX/XX wieku niewiele się pisze i mówi, więc warto je poznawać, bo stanowią trwałe element miasta, który jest nader interesujący i wart uwagi, co mam nadzieję przedstawić w artykule.

Dr inż. arch. Renata **PRZEWŁOCKA-SIONEK** (2)

Instytut Architektury i Budownictwa, Politechnika Łódzka, al. Politechniki 6, Łódź (Poland)

Instytut Geodezji i Kartografii, Wyższa Szkoła Gospodarki Krajowej w Kutnie, ul. Lelewela 7

Tel. + 48600046683, e-mail: renikap@interia.pl

KUTNO THEN AND NOW: SIGNS OF MULTICULTURALISM

Kutno - a city in central Poland, in the Łódź Voivodeship, was established at the turn of the 12th century as a small settlement. While it used to be a private city, today it is a county city with a 50 000

population. It is in the lead when it comes to investment appeal due to its excellent geographical location, as well as great technical infrastructure of the areas which comprise the Special Economic Area of Łódź. Before World War I, the national structure of Kutno was quantitatively dominated by the Jewish population, with a small percentage comprising of a Polish population, followed by Germans and Russians with the smallest amount. It can be stated, that in a historical perspective the city of Kutno was a city of two cultures: Jewish and Polish, which had an effect on the formation of this city. The traces left by previously residing cultures that we can notice today are mostly traces of either the Jewish or Polish culture. This is most visible in the architectural monuments and monumental structures which constitute a testimony of centuries past. One can encounter monuments and memorial boards which remind us of previous residents and events. Time erases history, so it is worth remembering and caring for the things that remain, because they are a place of memory which is valuable and important to many people.

dr Andrzej **REMBALSKI**

*Wszechnica Świętokrzyska, Wydział Wychowania Fizycznego i Turystyki, ul. E. Orzeszkowej 15,
25-435 Kielce (Poland) e-mail: a.rembalski@op.pl*

TURYSTYKA PIELGRZYMKOWA I RELIGIJNA NA PRZYKŁADZIE SANKTUARIUM NA ŚWIĘTYM KRZYŻU W DIECEZJI SANDOMIERSKIEJ

Sanktuarium na górze Łysiec zwanej także Świętym Krzyżem, znajdujące się początkowo w Klasztorze OO Benedyktynów, jest najstarszym na ziemiach polskich miejscem kultu związanym z oddawaniem czci relikwiom drzewa krzyża, na którym na Golgocie skonał Chrystus. Odwiedzali je od czasów panowania króla Władysława Jagiełły wszyscy polscy monarchowie oraz rzesze pielgrzymów. Do czasów „potopu” szwedzkiego i obrony Jasnej Góry w Częstochowie Święty Krzyż był największym ośrodkiem kultu religijnego w Polsce. Ilość pielgrzymek zmniejszyła się, kiedy ziemie te znalazły się pod zaborem rosyjskim. Od 1936 r. mieści się tu klasztor i nowicjat Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej. W pierwszych latach po II wojnie światowej polityka ówczesnych władz propagujących ateizm nie sprzyjała pielgrzymkom i turystyce religijnej. Po odzyskaniu przez Polskę wolności w 1989 r. władze kościelne, samorządowe oraz członkowie Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego spowodowali rozwój turystyki religijnej i pielgrzymkowej na Świętym Krzyżu. Od 2000 r., z inicjatywy biskupa ordynariusza kieleckiego Kazimierza Ryczana, organizowane są co roku Pielgrzymkowe Rajdy Świętokrzyskie. Są to aktualnie najliczniejsze imprezy turystyki religijnej w Polsce. W ostatnich latach samorządy, instytucje, stowarzyszenia organizują pielgrzymki i imprezy turystyczne o charakterze religijnym, których celem jest zespół klasztorny na Świętym Krzyżu. 16 czerwca 2013 r. papież Benedykt XVI podniósł kościół p.w. Trójcy Świętej i Relikwii Drzewa Krzyża Świętego do rangi bazyliki mniejszej. Miało to wpływ na zwiększenie zainteresowania pielgrzymów i turystów sanktuarium na Świętym Krzyżu.

PILGRIMAGE AND RELIGIOUS TOURISM: THE EXAMPLE OF SANCTUARY AT SWIETY KRZYZ IN THE DIOCESE OF SANDOMIERZ

Sanctuary at the Lysiec Mountain, also known as the Holy Cross, located initially in the Benedictine Monastery, is the oldest cult temple in Poland, associated with the worship of relics of the tree of the cross on which Christ died on Golgotha. Since the reign of King Wladyslaw Jagiello, it was visited by all Polish monarchs and crowds of pilgrims. Until the time of "Swedish Deluge" and the defence of Jasna Gora in Czestochowa, Swiety Krzyz was the largest religious centre in Poland. Number of pilgrimage decreased when these lands came under Russian partition. Since 1936 it has housed a convent and novitiate of the Missionary Oblates of Mary Immaculate. In the first years after World War II, policy of the local authorities promoting atheism was not conducive to pilgrimages and religious tourism. When Poland regained freedom in 1989, the church authorities, local government and members of the Polish Tourist and Sightseeing Society caused the development of religious tourism and pilgrimage to Swiety Krzyz. Since 2000, on the initiative of Kazimierz Ryczan - the Bishop ordi-

nary of Kielce, Swietokrzyskie Pilgrimage Rallies have been organized every year. They are currently the most numerous religious tourism events in Poland. In recent years local governments, institutions and associations organize pilgrimages and tourist events of a religious nature, aimed at the monastery in Swiety Krzyz. On June 16, 2013, Pope Benedict XVI raised the church of the Holy Trinity and Relics of Holy Cross Tree to the rank of minor basilica. This had the effect of increasing interest to pilgrims and tourists in the sanctuary of Swiety Krzyz.

Elżbieta ROJOWSKA

prokurator, dr nauk prawnych, Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury, 00-585 Warszawa, ul. Bagatela 12 (Poland) e.rojowska@kssip.gov.pl

PERSONAL MARRIAGE LAW IN THE LIGHT OF THE ACT FROM VILNIUS AND LVOV DIOCESES - THE 19TH AND 20TH CENTURIES

Since the kidnapping, buying wives and collective marriages, form of marriage after the release in 1140 of the Decree of Gratian which recognized marriage as a natural law established by God, has been losing secular character in favour of ecclesial form of this institution. Decree Tametsi, issued during the session of the Council of Trent (1545-1563) introduced mandatory religious form of marriage. Since then, the basis for the conclusion of an important relationship was preceded by the announcements of statement on the absence of the obstacles to marriage. At the turn of the 19th and 20th centuries personal marriage law in Europe was based on three systems - secular, mixed (secular-religious) and religious. Announcement certificates, premarital protocols, certificates of morality, marriage licenses from the clergy and laity authorities, contained in the Vilnius and Lvov dioceses from the 19th and 20th centuries, operating in the area of the Rights of the Russian Empire and ABG - Austrian Civil Code allowing min. Roman-Catholic form of marriage reflecting apart from norms of canon law, colour of this institution in cited above time and place.

PRAWO MAŁŻEŃSKIE OSOBOWE W ŚWIETLE DOKUMENTÓW DIECEZJI LWOWSKIEJ I WILEŃSKIEJ Z XIX- XX WIEKU

Od porwania, kupna żony, małżeństw zbiorowych forma zawarcia małżeństwa po wydaniu w 1140 roku Dekretu Gracjana uznającego małżeństwo, jako element prawa naturalnego ustalonego przez Boga, traciła charakter świecki na rzecz formy kościelnej tej instytucji. Wydany podczas obrad Soboru Trydenckiego (1545-1563) Dekret Tametsi wprowadził obligatoryjnie wyznaniową formę małżeństwa. Odtąd podstawą zawarcia ważnego związku był *consensus* poprzedzony zapowiedziami w celu stwierdzenia braku istnienia przeszkód małżeńskich. Na przełomie XIX i XX wieku prawo małżeńskie osobowe w Europie oparte było na 3 systemach - laickim, mieszanym (świecko-wyznaniowym) i wyznaniowym. Świadectwa zapowiedzi, protokoły przedślubne, świadectwa moralności, pozwolenia na zawarcie małżeństwa ze strony władz duchownych i świeckich, zawarte w aktach diecezji wileńskiej i lwowskiej XIX i XX wieku funkcjonujących na obszarze obowiązywania Zводу Praw Cesarstwa Rosyjskiego i ABG - austriackiego kodeksu cywilnego dopuszczających min. rzymsko-katolicką formę zawarcia małżeństwa obrazują obok norm prawa kanonicznego koloryt tej instytucji w powołanym wyżej miejscu i czasie.

Dr Renata RUNIEWICZ-JASIŃSKA

Katedra Międzynarodowych Stosunków, Wydział Cła i Logistyki, Uczelnia Techniczno-Handlowa w Warszawie (Poland) e-mail: rjasinska@poczta.fm

„MIĘKKIE BEZPIECZEŃSTWO” W REGIONIE MORZA BAŁTYCKIEGO

Region Morza Bałtyckiego nie jest obszarem homogenicznym co ma bezpośrednie przełożenie na jakość i osiągnięcia w dziedzinie „bezpieczeństwa miękkiego”; warto pamiętać, że jest on zróżnicowany pod wieloma względami; państwa zajmują różnej wielkości obszary, w których gęstość zaludnienia wynosi od kilku do kilku tysięcy osób na km², leżą w różnych strefach klimatycznych, posiadają różne zasoby naturalne, charakteryzują się niejednorodnym stopniem rozwoju gospodarczego z

różnymi gałęziami przemysłu i rolnictwa; stąd też główną barierę w jego rozwoju są widoczne dysproporcje, jakie występowały i wciąż istnieją w potencjale gospodarczym i poziomie życia między poszczególnymi krajami; widać to zarówno w wysokości dochodu narodowego brutto na jednego mieszkańca, jak i w obrotach w handlu międzynarodowym; różnice te stały się jeszcze bardziej widoczne wraz z nadejściem światowego kryzysu gospodarczego w 2008 r. Natomiast należy podkreślić, iż tak naprawdę wśród największych ograniczeń i różnic w RMB należy wskazać na: bardzo niekorzystne tendencje demograficzne (starzenie się populacji), zanieczyszczenie Bałtyku (wypadki zbiornikowców z ropą, nawozy rolnicze, ścieki z kanalizacji miejskich), niedostatecznie rozwiniętą sieć komunikacyjną, turystyczną i telekomunikacyjną oraz niską absorpcję innowacji, zwłaszcza w państwach byłego bloku socjalistycznego; wiele do życzenia pozostawia stan portów i lotnisk, co utrudnia dostęp do niektórych części RMB; należy udoskonalić infrastrukturę techniczną: dróg, kolei, promów i połączeń lotniczych. Natomiast nie wątpliwie, iż zasadniczym czynnikiem, który będzie decydował o przyszłości tzw. „miękkiego bezpieczeństwa” w RMB – o jego dynamice rozwoju i atrakcyjności - jest zwiększenie stopy innowacyjności, konkurencyjności i spójności praktycznie na wszystkich, wspomnianych w powyższym opracowaniu, płaszczyznach współdziałania.

„SOFT SECURITY “IN THE BALTIC SEA REGION

The Baltic Sea region is not a homogeneous area. The latter has a direct impact on the quality and achievements in the field of "soft security ". One of the things worth keeping in mind is that the region is diverse in many ways; states occupy different size areas of which population density ranges from a few to several thousand people per km²; located in different climatic zones, have different natural resources, are characterized by uneven degree of economic development (of the various branches of industry and agriculture); hence, a major barrier to its development are visible disparities, which were, and still determine the potential economic and living standards in a region. This can be seen both in the amount of the gross national income per capita, as well as number of turnovers in international trade. These differences become even more apparent when taking into consideration the global economic crisis in 2008. On the other hand, it should be emphasized that the greatest limitations and differences in RMB are the following: very unfavourable demographic trends (aging population), pollution of the Baltic Sea (oil tanker accidents, agricultural fertilizers, urban wastewater), insufficiently developed network of communications, tourism and telecommunications, and low absorption of innovation, especially in the countries of the former socialist bloc. The status of ports and airports leaves much to desire, making it difficult to access some parts of the RMB; moreover, many states should improve the technical infrastructure: roads, railways, ferries and flights. However, undoubtedly the most essential factor that will determine the future of the so-called "soft security" in the RMB, as well as its development and attractiveness – is its rate of innovations, competitiveness and cohesion on all the mentioned levels of cooperation.

dr Daniel **SABAT**, Tomasz Kosiński*

*Chair and Department of Pathomorphology in Zabrze, Medical University of Silesia in Katowice; *Faculty of Social Sciences, University of Silesia in Katowice (Poland) tel. +4832 3704541, e-mail: d.sabat@wp.pl*

“FROM THE EASTERN THEATER OF WAR” - THE VIEW OF GERMAN ARMY AND VILNIUS SOCIETY DURING 1ST WORLD WAR ON THE OLD POSTCARDS

The German occupation in the years 1915-1918 contributed significantly to the life of the entire city and its inhabitants, including the Vilnius publishers of postcards. With the arrival of the Germans disappeared from the market almost all the previous publisher of postcards. The newly acquired market in the coming years will be dominated by German companies print postcards for only a mass audience - the imperial army. In the pre-war Polish publishers will operate Waclaw Makowski, Publisher Jozef Zawadzki and Jan Bułhak. Images of the German army in Vilnius appear on postcards of many publishers, especially in a series of publications based on images taken by photographers from Königsberg: Fritz Krauskopf and A. Kühlewindt. The series "Der Krieg im Osten" ("War in the East")

seemed the same Krauskopf in Königsberg, a series of "Vom östlichen Kriegsschauplatz" ("From the eastern theater of war") seemed Georg Stilke from Berlin on the basis of images Krauskopf. A second series of the same name published by Gebrüder seemed Hochland from Königsberg using images of Kühlewindt, the official photographer of war. You can see them marching in military units, transporting the wounded, German police patrols and police on the streets, military bands before the building of the headquarters and the guardhouse or individual soldiers sending letters. Another postcard show, German theater in the former town hall building, a German petrol station on Cathedral Square, crowded the narrow military camps midforest roads leading to Vilnius. At postcards other publishers appear to former Russian military buildings with information on their current use. And so in the officers' mess now housed barracks, and in the cadet school at Little Pohulanka Street Hospital. Military hospitals, except Antokol, were in other buildings, such as in the former palace of the Governor-General. There are also photos of houses soldiers "Soldatenheim", equestrian competitions and the German war cemetery - Helden-Friedhof ("Graveyard of heroes") opened in late October 1915. Thanks to the work of war photographers survived the unprecedented recognition of the inhabitants of the occupied city. Close clearly highlight the single figures or small groups of people: beggars in front of the Cathedral, small shopkeepers offered their goods, children in the flower market. Finally, other characteristic images of those days in the landscape of Vilnius - are huge queues in front of shops. From today's point of view, perhaps the greatest merit Krauskopf and Kühlewindt photos are Jewish quarter. The streets and winding alleys with characteristic arcades full of poor people trading and buying goods lolling on the door, markets, beggars, shoe cleaner, seller of newspapers, books, street musicians, bearded Jews were waiting for work, and finally the old synagogue and cemetery. Never before or since, so has no one documented the pulsating life of the Jewish quarter. *Key words:* Vilnius, 1915-1918, German Army society, postcards; *UDC numbers:* 930; *APIN numbers:* 1308, 1912

„ZE WSCHODNIEGO TEATRU DZIAŁAŃ WOJENNYCH” - OBRAZ ARMII NIEMIECKIEJ I MIESZKAŃCÓW WILNA W CZASIE I WOJNY ŚWIATOWEJ NA DAWNYCH POCZTÓWKACH
Okupacja niemiecka w latach 1915-1918 wpłynęła znacząco na życie całego miasta i jego mieszkańców, w tym i na wileńskich wydawców pocztówek. Wraz z wkroczeniem Niemców znikają z rynku prawie wszyscy dotychczasowi wydawcy pocztówek. Na nowo zdobytym rynku przez najbliższe lata dominować będą firmy niemieckie drukujące kartki pocztowe dla jedynej masowej odbiorcy - cesarskiej armii. Z przedwojennych wydawnictw polskich działał Wacław Makowski oraz Wydawnictwo Józefa Zawadzkiego, a także Jan Bułhak. Obrazy niemieckiej armii w Wilnie pojawiają się na pocztówkach wielu wydawców, szczególnie w seriach wydawniczych opartych na zdjęciach wykonanych przez fotografów z Królewca: Fritza Krauskopfa i A. Kühlewindta. Serię „Der Krieg im Osten” („Wojna na Wschodzie”) wydawał Krauskopf w Królewcu, serię „Vom östlichen Kriegsschauplatz” („Ze wschodniego teatru działań wojennych”) Georg Stilke z Berlina. Drugą serię o tej samej nazwie wydawało wydawnictwo Gebrüder Hochland z Królewca wykorzystując zdjęcia Kühlewindta, oficjalnego fotografa wojennego. Widać na nich przemarsze jednostek wojskowych, transport rannych, patrole niemieckiej żandarmerii i policji na ulicach miasta, orkiestry wojskowe przed gmachem komendantury i wartowni czy pojedynczych żołnierzy wrzucających listy do skrzynki pocztowej. Kolejne pocztówki przedstawiają np.: zakład odwzania, teatr niemiecki w budynku byłego ratusza, niemiecką stację benzynową na placu Katedralnym, zatłoczone przez tabory wojskowe wąskie śródlądne drogi prowadzące do Wilna. Na pocztówkach innych wydawców pojawiają się były rosyjskie budynki wojskowe z informacją o ich obecnym przeznaczeniu. W kasynie oficerskim mieściły się obecnie koszary, a w szkole kadetów na Małej Pohulance szpital. Szpitale wojskowe, poza Antokolem, znajdowały się i w innych budynkach, np. w byłym pałacu generał-gubernatora. Na pocztówkach pojawiają się zdjęcia domów żołnierskich „Soldatenheim”, konkursów hippicznych i niemiecki cmentarz wojenny - Helden-Friedhof („Cmentarz bohaterów”) otwarty pod koniec października 1915 roku. Dzięki pracy fotografów wojennych przetrwały niespotykane

wcześniej ujęcia mieszkańców okupowanego miasta. Zbliżenia wyraźnie uwidaczniają pojedyncze postacie lub niewielkie grupki osób: żebracy przed Katedrą, drobni sklepikarze z oferowanymi przez siebie towarami, dzieci na targu kwiatowym. Wreszcie inny charakterystyczny obraz tamtych dni w krajobrazie Wilna – olbrzymie kolejki przed sklepami. Z dzisiejszego punktu widzenia największą chyba zasługą Krauskopfa i Kühlewindta są zdjęcia dzielnicy żydowskiej. Ulice i kręte uliczki z charakterystycznymi arkadami pełne ubogich handlujących ludzi, sklepiki z wywieszonymi na drzwiach towarami, targowiska, żebracy, pucybuty, sprzedawcy gazet, książek, uliczni muzykanci, nosiwody, woziwody, brodaci Żydzi czekający na pracę, wreszcie synagoga i stary cmentarz. Nigdy przedtem ani potem, nikt tak nie udokumentował pulsującego życia dzielnicy żydowskiej.

Dr Tadeusz SAKOWICZ

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, ul. Dyrekcji Głównej 3; 25-816 Kielce (Poland)

e-mail: tadeusz.sakowicz@ujk.edu.pl tel.: +48 606-719-120

SYSTEM OF SOCIAL NORMS AS PERCEIVED BY INMATES

Awareness of social norms and thus attachment to tradition is rooted in the following the example of significant people in one's life. Children are mainly influenced by their parents. Customs regulate a wide sphere of affairs and it is an important element in maintaining social order without resorting to legal, religious or ethic norms. In properly functioning society, there are many customs refraining the individual from criminal activity. This paper focuses on those aspects of customary law in the families of prisoners, which could indirectly contribute to their failure to respect the social order and, consequently, in their imprisonment. It can be assumed that a custom is something which is widely accepted and necessary to be accomplished. It turned out that the aforementioned factor was missing in the research subject matter i.e. inmates, which might have contributed to their criminal activity. The study of the system of social norms as perceived by inmates may contribute to a better understanding of social problems as well as to an appropriate development of social order in a society.

NORMATYWNY SYSTEM OBYCZAJOWY W ŚWIADOMOŚCI OSÓB UWIEŻIONYCH

Świadomość obowiązywania norm obyczajowych a tym samym przywiązania do tradycji znajduje swe źródło w naśladownictwie osób znaczących. Dla dzieci są nimi przede wszystkim rodzice. Obyczaj reguluje szeroką sferę spraw i stanowi ważne ogniwo w utrzymaniu porządku społecznego bez konieczności odwoływania się do norm prawnych, religijnych czy moralnych. W poprawnie funkcjonującym społeczeństwie istnieje wiele obyczajów powstrzymujących jednostkę przed aktywnością przestępczą. W niniejszym opracowaniu przybliżone zostaną jedynie te aspekty obyczajów w rodzinach więźniów, które mogły pośrednio przyczynić się do nierespektowania porządku społecznego przez jednostkę i w efekcie osadzenie jej w zakładzie karnym. Można przyjąć, że obyczaj jest tym, co jest oczywiste i powszechnie uznawane, jako konieczne do zrealizowania. Czego jednak nie było u badanych więźniów, to właśnie to mogło się przyczynić do ich aktywności przestępczej. Badanie obyczajowego systemu normatywnego w świadomości osób uwięzionych przyczynić się może do lepszego rozpoznawania problemów społecznych dla poprawnego budowania porządku społecznego społeczeństwa obywatelskiego.

dr hab. Piotr SEMKÓW, prof. AMW

Akademia Marynarki Wojennej, 81-103 Gdynia, Ul. Śmidowicza 69, Polska (Poland)

tel. +48 58 6264196, e-mail: p.semkow@amw.gdynia.pl

COLONEL DR. FLORIAN FELIX ŚWIEŻYŃSKI

The biographical study is to be presented on a military doctor and educational activist, colonel dr. Florian Felix Świeżyński, merited to Vilnius.

PLK DR FLORIAN FELIKS ŚWIEŻYŃSKI (1870-1938)

Florian Feliks Świeżyński urodził się 18 maja 1870 r. w majątku Strykowice Błotne. W 1892 r. jako student medycyny Uniwersytetu Warszawskiego brał udział w walce z cholerą w guberni lubelskiej. W 1894 r. otrzymał dyplom lekarski. W 1896 r. przeniósł się na stałe do Wilna. Podczas I wojny światowej jako lekarz został powołany do armii rosyjskiej. W 1917 r. wstąpił do korpusu gen. Józefa Dowbora-Muśnickiego. Z chwilą zakończenia działań wojennych na froncie wschodnim na stałe powrócił do Wilna i jako lekarz wojskowy w stopniu podpułkownika objął stanowisko starszego ordynatora oddziału otolaryngologicznego w szpitalu wojskowym na Antokolu. Specjalizował się w laryngologii. Z chwilą powołania do istnienia Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Stefana Batorego, a następnie powstania na terenie Szpitala Wojskowego Klinik Uniwersyteckich, został w 1923 r. mianowany asystentem łącznikowym Kliniki Otolaryngologicznej. W 1927 r. ogłosił pracę „O wyroślach adenoidalnych u poborowych”. Za tę pracę uzyskał stopień naukowy doktora nauk medycznych Uniwersytetu Stefana Batorego. W 1928 r. przeszedł w stan spoczynku w stopniu pułkownika lekarza. Aktywnie działał w „Sokole”, w Polskiej Macierzy Szkolnej, w zarządzie a potem w Sądzie Izby Lekarskiej, w Stowarzyszeniu Lekarzy Polaków. Zmarł na skutek zakażenia krwi w dniu 24 lutego 1938 r., którego doznał podczas operacji chorego pacjenta. Pochowany został na cmentarzu na Antokolu w Wilnie.

Dr Paul Kwaku SIAYOR

Department of Tourism and Recreation, Wszechnica Świętokrzyska, 25-435 Kielce, ul. E. Orzeszkowej (Poland) e-mail: aasiayor@gmail.com

THE REVITALIZATION PROGRAMME AND ITS IMPLEMENTATION IN THE HEALTH RESORT TOWNSHIP OF BUSKO-ZDRÓJ

The revitalization programme is concerned mainly with the betterment of a township image through the functional and aesthetic improvement of public space as well as the impact of this process on the living conditions of the inhabitants. The objectives of this programme in Busko-Zdrój are, among others, the creation of conditions requisite for the development of the township, advancement in the living standards of the people as well as exalting the attractiveness of the township for tourist activities, especially health resort tourism. The article analyses investment Project being carried out under the auspices of this programme in the Busko-Zdrój Township and those envisaged for the health resort area as well as the significance of these transformations for Busko-Zdrój.

PROGRAM REWITALIZACJI I JEGO REALIZACJA NA PRZYKŁADZIE MIASTA UZDROWISKOWEGO BUSKO-ZDRÓJ

Program rewitalizacji związany jest przede wszystkim ze zmianą wizerunku danej miejscowości poprzez poprawę funkcjonalności, estetyki i przestrzeni publicznej oraz wpływem, jaki wywiera na warunki życia mieszkańców. Celem tego programu w Busku-Zdroju były m.in., stworzenie warunków do rozwoju miasta i poprawy jakości życia mieszkańców oraz podniesienie atrakcyjności miejscowości dla ruchu turystycznego, w tym szczególnie, turystyki uzdrowiskowej. Artykuł analizuje przykłady inwestycji podejmowane obecnie w tym zakresie dotyczące miasta Busko-Zdrój i inwestycje przewidywane na obszarze uzdrowiska oraz znaczenie tych zmian na rozwój miasta uzdrowiskowego Busko-Zdrój.

Ks. prof. zw. dr hab. Jan ŚLEDZIANOWSKI

Wyższa Szkoła Handlowa w Radomiu, Al. IX Wieków Kielc 15; 25-516 Kielce (Poland)
e-mail: tadeusz.sakowicz@ujk.edu.pl tel.: +48 698 637 614

UNEMPLOYMENT AND EMPLOYMENT-BASED EMIGRATION IN POLISH FAMILIES

The political changes and economic restructuring of 1989 marked the beginning of unemployment in Poland. It did affect millions of professionally active individuals. In 2012, under my leadership with the participation of 25 graduate students of the Faculty of Humanities WSH in Radom, studies were carried out on 3123 family units concerning the life and functioning of families in the current reality

of the Polish Republic, together with the Polish membership in the European Union. The study was concentrated on various aspects of life and family ties. The detailed information collected from respondents related mainly to unemployment, job search abroad (in 27 countries), both in the past and as well as in the present, i.e., 2012. The issue of emigration and the phenomenon of euro-orphan will be presented by me in detail present at the Conference: "Science and the quality of life" in Vilnius - June 2014

BEZROBOCIE I EMIGRACJA ZAROBKOWA W POLSKICH RODZINACH

Bezrobocie pojawiło się w Polsce razem z przemianami ustrojowymi i restrukturyzacją gospodarki po 1989 roku. Dotknęło ono miliony ludzi aktywnych zawodowo. W 2012 roku pod moim kierownictwem z udziałem 25 magistrantów na Wydziale Humanistycznym WSH w Radomiu zostały przeprowadzone badania w 3123 rodzinach na temat życia i funkcjonowania rodzin w obecnej rzeczywistości Rzeczypospolitej Polski wraz z przynależnością Polski do Unii Europejskiej. Wśród badanych wielu aspektów życia i więzi rodzinnej, pozyskano od respondentów szczegółowe dane odnoszące się do bezrobocia, poszukiwania pracy za granicą (w 27 krajach), w przeszłości i aktualnej sytuacji tj. 2012 roku. Wyczerpująco emigrację zarobkową i eurosieroctwo przedstawię na Konferencji: „Nauka a jakość życia” w Wilnie – w czerwcu 2014 r.

Karolina SNOPEK, Marlena Wieprzycka, dr Wojciech Pieniążek*, dr Daniel Sabat, dr hab. Katarzyna Sęplewska

*Chair and Department of Pathomorphology in Zabrze, Medical University of Silesia in Katowice; *Endoscopic Laboratory of Digestive System, Clinical Hospital No. 1 in Zabrze (Poland)*

tel. +4832 3704541, e-mail: d.sabat@wp.pl

COELIAC DISEASE: COMPARISON BETWEEN ENDOSCOPY AND MICROSCOPY PICTURES

Celiac disease is an inflammatory disorder of the small intestine that occurs to people of all ages from middle infancy onwards. It is caused by the autoimmune response induced by eating gluten protein by people who are genetically predisposed. The reaction of the immune system entails inflammation which leads to truncation of the villi lining of the small intestine (called villous atrophy). This leads to disruption in the absorption of nutrients and other characteristic symptoms. There are several methods that can be used to assist in diagnosis for example: clinical symptoms, serological blood tests, and histopathology. Genetic tests are of great importance but the main role in diagnosis celiac disease plays histopathology. Picture of the biopsy is categorized by the Marsh classification (4 stages). The disease can be highly suspected on the basis of pictures from endoscopy. Purpose of this elaboration is comparison between the picture taken from endoscopy and microscopy picture of the mucosa. The biopsy was taken during the endoscopy of people with suspicion of the celiac disease. During researches biopsies from 127 patients of the Clinical Hospital No. 1 in Zabrze were examined (age 1-60 years). In the evaluation of biopsy authors used features from Marsh classification (type 0 - 45 cases, type 1 - 18 cases, type 2 - 5 cases, type 3a - 18 cases, type 3b - 31 cases, type 3c - 10 cases). Descriptions of endoscopy were also examined. Authors pay attention to several specific features: occurrence in duodenal bulb, scalloping of the small bowel folds, granulating mucosa, paucity in the folds, a mosaic pattern to the mucosa. Conclusions:

- in each type of Marsh classification there were patients with villous atrophy and paucities in the folds in the endoscopy pictures;
- the biggest diversity of features in the type 3b (4 different features);
- in type 0 of Marsh classification there were patients with incorrect features in the endoscopy pictures (villous atrophy, paucity in the folds, granulating mucosa);
- in type 3c of Marsh classification there were patients with normal appearance of the mucosa in the endoscopy pictures.

K. Snopek et al. ... continued

CELIAKIA: PORÓWNANIE OBRAZU ENDOSKOPOWEGO I MIKROSKOPOWEGO

Celiakia (choroba trzewna) to choroba zapalna jelita cienkiego, występująca zarówno u dzieci jak i dorosłych. Spowodowana jest odpowiedzią autoimmunologiczną organizmu wywołaną przez gluten u osób predysponowanych genetycznie. W efekcie reakcji układu odpornościowego rozwija się proces zapalny, prowadzący do zaniku kosmków błony śluzowej jelita cienkiego. Konsekwencją tego są zaburzenia wchłaniania prowadzące do ujawnienia się różnych objawów klinicznych. Rozpoznanie celiakii opiera się na kryteriach klinicznych, histopatologicznych i serologicznych, ważną częścią diagnostyki są także badania genetyczne. Kluczowym elementem w procesie rozpoznania choroby trzewnej jest badanie histopatologiczne wycinka błony śluzowej jelita cienkiego. Do klasyfikacji zmian mikroskopowych służy 4-stopniowa skala według Marsha. Chorobę można podejrzewać z dużym prawdopodobieństwem na podstawie obrazu makroskopowego uzyskanego podczas endoskopii. Celem pracy jest porównanie obrazu endoskopowego oraz mikroskopowego wycinków błony śluzowej, pobranych w trakcie endoskopii dwunastnicy u pacjentów z podejrzeniem celiakii. W pracy przeanalizowano materiał biopsyjny 127 pacjentów Szpitala Klinicznego Nr 1 w Zabrze w wieku 1-60 lat. Oceniono również opisy badań endoskopowych. Do oceny obrazu mikroskopowego wykorzystano cechy opisane w skali Marsha (wg Marsha: typ 0 - 45 przypadków, typ 1 - 18 przyp., typ 2 - 5 przyp., typ 3a - 18 przyp., typ 3b - 31 przyp., typ 3c - 10 przyp.). Zwrócono uwagę na takie cechy obrazu makroskopowego jak: zajęcie opuszki dwunastnicy, zanik bądź obniżenie fałdów okrężnych, granulowanie błony śluzowej, mozaikowany rysunek śluzówki oraz wyźłobienia na szczytach fałdów. Wnioski:

- w każdym z typów wg Marsha znajdowali się pacjenci z obrazem endoskopowym o niskich fałdach okrężnych i z wyźłobieniami na szczytach;
- najbardziej zróżnicowany pod względem makroskopowym był typ 3b (4 różne cechy);
- w typie 0 wg Marsha obecni byli pacjenci z nieprawidłowymi zmianami w obrazie endoskopowym (niskie fałdy okrężne, wyźłobienia na szczytach, granulowanie błony śluzowej);
- w typie 3c wg Marsha obecni byli pacjenci, którzy nie wykazywali cech patologicznych w obrazie endoskopowym.

dr Anna **STAWECKA**

Instytut Edukacji Szkolnej, Uniwersytet Jana Kochanowskiego, Ul. Krakowska 11, 25-029 Kielce (Poland)
e-mail: anna.stawecka@wp.pl

PLASTIC ARTS IN THE ACTIVATION OF SENIOR CITIZENS

The text presents the benefits of plastic arts creativity when it is performed by senior citizens. The quality of elderly people's life also depends on the satisfaction of their biopsychosocial needs. Aesthetic needs are those psychical needs which are fulfilled through reception and creation of artworks. Both active and passive contacts with the arts have a positive impact on cognitive, emotional and social functioning of senior citizens.

PLASTYKA W AKTYWIZACJI SENIORÓW

Tekst prezentuje walory aktywności plastycznej osób w podeszłym wieku. Jakość ich życia zależy m.in. od zaspokojenia potrzeb biopsychospołecznych. Wśród potrzeb psychicznych znajdują się potrzeby estetyczne realizacja, których możliwa jest dzięki odbiorowi i tworzeniu dzieł. Zarówno czynny, jak i bierny kontakt ze sztuką korzystnie wpływa na funkcjonowanie poznawcze, emocjonalne i społeczne seniorów.

s. dr Dominika **STEC** ZSJM

Zgromadzenie Sióstr Jezusa Miłosiernego, ul. Św. Faustyny 5, 05-206 Ostrówek (Poland)
e-mail: s_dominika@op.pl

THE FAMILY IN THE TEACHINGS OF BL. MICHAEL SOPOĆKO

Recalling the person of Bl. Michael Sopoćko in Vilnius seems to be very relevant, particularly in this year, since the 15th of June marks the hundredth anniversary of his ordination to the priesthood. He spent his seminary years in Vilnius, and always eagerly returned there, even though after his departure to Białystok in 1947, he returned only in spirit. Ostra Brama was a special place to him; he drew strength from the Mother of Mercy. From Her he also learned to trust in God. In periods of trial he would spend time in Ostra Brama with his look fixed on the gaze of his Mother, leaving there with renewed strength and with the conviction that he had still not availed himself of every option in his struggle to carry out the will of God on his vocational path. It was here, in Vilnius, in 1933 that he met St. Faustina Kowalska, and through her came to know God in His Mercy once again. Meeting Sr. Faustina and rediscovering the truth about the Divine Mercy conferred a new dimension on the life, priesthood and apostolate of Bl. Sopoćko. Trust in the Divine Mercy and concern for fulfilling the demands the Lord Jesus made through St. Faustina became the main rule of his life. He based love for God on mercy shown one's neighbour. He considered a family built on the foundation of love to be the first and fundamental milieu, the most important factor in the full development of every person. The family contributes to the improvement and the deepening of spirituality in the natural marriage. Vilnius was the place where Fr. Sopoćko's view of the family took shape. It was there in 1926 that he defended his doctoral dissertation "The Family in Legislation on Polish Terrain: An Ethical-Legal Study." His research in this area expanded on the basis of the writings of the Jesuit Mikołaj Łęczycki, one of the very first lecturers at the University of Stefan Batory, which was founded in Vilnius in the 16th Century. The end result of his studies was the post-doctoral work "The Goal, Subject and Object of Spiritual Education according to Mikołaj Łęczycki, on the basis of which he received a post-doctoral degree from the University of Warsaw in 1934. Bl. Michael emphasized that the family fulfils a role in society as the foundation on which all social structures are based. For this reason the obligation to actively practice mercy, to which the Saviour calls us in the words "Be merciful, as your Father is merciful" (Lk 6:36) applies first and foremost to the family. When an atmosphere of mercy reigns in the family, it makes the family an authentic witness of the Mercy of God Himself, present in the world. Fr. Sopoćko reminds us that marriage is the start of building a family, but it should be preceded by a period of preparation that calls for focus on one's own inner development, or in other words, on the "culture of inner life." Nonetheless, such development is not fully possible without the grace of God. For this reason, God should be the primary author of this inner life. Fr. Sopoćko also emphasized that the role of God in the process of our development is indispensable.

RODZINA W NAUCZANIU BŁ. KS. MICHAŁA SOPOĆKI

Przypomnienie osoby bł. Ks. Michała Sopoćki w Wilnie wydaje się być bardzo trafne, zwłaszcza w tym roku, gdyż 15.06. br. minęła 100 - rocznica przyjęcia przez Niego święceń kapłańskich. Swoje lata seminaryjne spędził w Wilnie i tu zawsze chętnie wracał, choć po 1947r., gdy wyjechał do Białegostoku już tylko duchowo. Szczególnym dla Niego miejscem była Ostra Brama. Od Matki Bożej Miłosierdzia czerpał siły. Od Niej uczył się ufać Bogu. W chwilach próby stawał w Ostrej Bramie, swój wzrok wtapiał w spojrzenie Matki i odchodził z nową siłą i z przekonaniem, że jeszcze nie wykorzystał wszystkich możliwości w walce o realizację woli Bożej na drodze swojego powołania. Tu, w Wilnie przeżył spotkanie ze Św. S. Faustyną Kowalską (1933r.), a przez Nią na nowo poznał Boga w Jego Miłosierdziu. Spotkanie z siostrą Faustyną i odkrycie od nowa prawdy o Miłosierdziu Bożym, nadało nowy wymiar życiu, kapłaństwu i apostołstwu bł. Ks. Sopoćki. Ufność w Miłosierdzie Boże i troska o wypełnienie żądań Pana Jezusa wyrażonych wobec Św. Faustyny stała się naczelną zasadą Jego życia. Miłość do Boga przekładał na miłosierdzie wobec drugiego człowieka. Uważał, że pierwszym i podstawowym środowiskiem, najważniejszym dla pełnego rozwoju każdego człowieka jest rodzina budowana na fundamencie miłości. Ona przyczynia się do uszlachetnienia i uduchowienia naturalnego związku małżonków. Wilno było dla bł. Ks. Michała Sopoćki miejscem, w którym kształtował swój pogląd na rodzinę. W Wilnie w 1926r. obronił pracę doktorską: „Rodzina w prawodawstwie na ziemiach polskich. Studium etyczne - prawne”. Badania w tym kierunku pogłębił w

oparciu o pisma Mikołaja Łęczyckiego, jezuita, jednego z pierwszych wykładowców na powstałym w XVI w. Uniwersytecie Wileńskim. Owocem tych badań była praca: „*Cel, podmiot i przedmiot wychowania duchowego według Mikołaja Łęczyckiego*”, na podstawie której habilitował się w 1934 r. na Uniwersytecie Warszawskim. Bł. Ks. M. Sopoćko podkreślał, że rodzina pełni w społeczeństwie funkcję fundamentu, na której bazują wszelkie struktury społeczne. Dlatego obowiązek czynnego miłosierdzia, do którego wzywa Zbawiciel w słowach: „*Bądźcie miłosierni, jak Ojciec wasz jest miłosierny*” (Łk 6, 36), dotyczy jej w pierwszej kolejności. Atmosfera miłosierdzia panująca w rodzinie sprawia, że jest ona autentycznym świadkiem Miłosierdzia samego Boga obecnego w świecie. Ks. Sopoćko przypomina, że początkiem budowania rodziny jest małżeństwo, poprzedzone okresem przygotowania polegającego na trosce o własny rozwój wewnętrzny, czyli „*kulturę życia wewnętrznego*”. Jednak taki rozwój nie jest w pełni możliwy bez łaski Bożej. Dlatego głównym sprawcą tego życia ma być Bóg. Ks. Sopoćko podkreślał, że rola Boga w procesie naszego rozwoju jest nieodzowna.

Dr Eugenijus G. **VASILEVSKIS** (1)

UNIVERSITAS STUDIORUM POLONA VILNENSIS, Aguonų g. 22, 03212 Vilnius (Lithuania)
adm@uspv.lt; eugenijus.vasilevskis@gmail.com

PROBLEMATICS OF CAUSATION AND PURPOSE IN THE POLISH BRANCH OF PHILOSOPHY OF MEDICINE

I analyze evolution of Władysław Biegański's (1857-1917) views on solving causality and purpose problematics in biology and physiology, as researched by Stanisław Trzebiński (1861-1930). I show the importance of theoretical and practical hypothesis, linking mechanistic determinism with immanent teleologism. I'm also doing a comparative analysis of the dispute arising from cognition possibilities in biological systems. It arose because of fierce confrontation between supporters of mechanical determinism and teleological neovitalism, to which materialists Henry Nusbaum (1849-1937), Louis Zembrzusi (1871-1962) and dualist Władysław Szumowski (1875-1954) engaged intellectually and emotionally.

PROBLEMAT PRZYCZYNOWOŚCI I CELOWOŚCI W POLSKIM NURCIE FILOZOFII MEDYCYNY

Analizuję ewolucję poglądów Władysława Biegańskiego (1857-1917), zbadaną przez Stanisława Trzebińskiego (1861-1930), na próby rozwiązania problemu przyczynowości i celowości biologii i fizjologii. Ukazuję znaczenie hipotezy teoretyczno-praktycznej, łączącego determinizm mechaniczny z immanentnym teleologizmem. Przeprowadzam analizę porównawczą sporu, powstałego na temat możliwości poznania celowości w systemach biologicznych i z powodu ostrej konfrontacji między stronnikami determinizmu mechanicznego i neowitalizmu teleologicznego, do którego z poświęceniem intelektualnym i emocjonalnym zaangażowali się materialści Henryk Nusbaum (1849-1937), Ludwik Zembrzusi (1871-1962) i dualista Władysław Szumowski (1875-1954).

Dr Eugenijus G. **VASILEVSKIS** (2)

VŠĮ UNIVERSITAS STUDIORUM POLONA VILNENSIS, Aguonų g. 22, 03212 Vilnius (Lithuania)
adm@uspv.lt; eugenijus.vasilevskis@gmail.com

PHILOSOPHICAL AND THEORETICAL QUESTIONS OF LEGISLATION ARISING IN WORKS OF BRONISŁAW WRÓBLEWSKI

I have divided philosophical and theoretical views of Bronisław Wróblewski (1888-1941) into two periods. In the first period in years 1922-1930 Wróblewski was a continuator of humanistic school in criminal law and of Leon Petrażycki's theory of legal psychologism. Petrażycki's theory equated criminal norms and moral norms, while the humanistic school did not distinguish criminal law from morality. In contrast, at the end of the second period (1931-1939) Wróblewski pointed to existence of essential differences between law and morality, crime and immoral act. During this period he did not assign major role in law creation to psychical factor, but only a coordinating role in human action.

Due to change in his position on the matter, he remained tolerant to works of his disciple and doctor of philosophy of law Sergei Arsenyev (1907-1942), the author of main (synthetic) or universal method of lawmaking. In a study called *Appearance of adopted standards* (Vilnius 1938) the Stefan Batory University professor explains meanings of the terms: "discovering norm", "necessity of existence of norm issuer", "experiences of duty and decision" and six essential conditions (favourable and unfavourable) for legislation.

KWESTIE FILOZOFICZNE I TEORETYCZNE TWORZENIA PRAWA POWSTAŁE W PRACACH BRONISŁAWA WRÓBLEWSKIEGO

Poglądy filozoficzne i teoretyczne Bronisława Wróblewskiego (1888-1941) podzieliłem na dwa okresy. W pierwszym okresie w latach 1922- 1930 B. Wróblewski był kontynuatorem teorii psychologii prawniczego Leona Petrażyckiego i szkoły humanistycznej w prawie karnym. Teoria Petrażyckiego utożsamiała normy karne i normy moralne, a szkoła humanistyczna nie odróżniała prawo karne od moralności. Natomiast pod koniec okresu drugiego (1931-1939) Wróblewski wskazywał na istnienie zasadniczych różnic pomiędzy prawem i moralnością, przestępstwem a czynem niemoralnym. W tym okresie nie nadzielił czynnikowi psychicznemu głównej roli w tworzeniu prawa, a tylko rolę koordynującą w czynie człowieka. Z powodu zmiany swego stanowiska w tej kwestii odniósł się tolerancyjnie do prac swego ucznia i doktora filozofii prawa Sergiusza Arseniewa (1907-1942), twórcy metody nadrzędnej (syntetycznej) lub uniwersalnej w stanowieniu prawa. W studium *Zjawienie się norm stanowionych* (Wilno 1938) profesor USB objaśnia znaczenie pojęć: „wyjawianie normy”, „konieczność istnienia normodawcy”, „przeżywania powinności i stanowienia” i sześciu niezbędnych warunków (korzystnych i niekorzystnych) do stanowienia prawa.

Assoc. prof. UJK Jacek **WILCZYŃSKI**

Head of the Department of Neurology, Neurological Rehabilitation and Kinesitherapy, Institute of Physiotherapy, Department of Health Sciences, Jan Kochanowski University in Kielce, Ul. Żeromskiego 5; 25-369 Kielce (Poland) e-mail: jwilczynski@onet.pl

THE EFFECTIVENESS OF THERAPY BY SENSORY INTEGRATION IN CHILDREN WITH FETAL ALCOHOL SYNDROME ON THE EXAMPLE OF FINE MOTOR

Children whose mothers during pregnancy drank alcohol in small quantities have difficult to diagnose and classify mental and physical functioning difficulties. They are often diagnosed with so called Fetal Alcohol Syndrome. In addition to numerous symptoms in these children there are common disorders of sensory integration (SI). The aim of the study was to evaluate the effectiveness of SI therapy in children with Fetal Alcohol Syndrome on the example of fine motor. The study was conducted in 2012 at the Centre for Advanced Physiotherapy in Kielce on a group of 20 children aged 4-5 years with information from an interview about prenatal exposure to alcohol. Each child regularly, once a week, for a period of six months participated in the hourly SI therapy session. The measurement data was collected in a spreadsheet program, MS EXCELL Microsoft and after pre-treatment imported into STATISTICA, StatSoft program. Data analysis included anthropometric characteristics (height, weight, BMI) and tests for SI. Basic statistical parameters were calculated, such as the arithmetic mean (\bar{x}), standard deviation (s), median (Me), skewness (Sk) and kurtosis (Ku), as well as extreme values and reliance ranges for the level of 95%. Variables were verified in terms of normality of distribution with Shapiro-Wilk test. An analysis of the reliability of Cronbach's Alpha position was also carried out. To demonstrate the differences between the tests before and after SI therapy Wilcoxon matched pairs test was used. High effectiveness of SI therapy has been shown in children after prenatal exposure to alcohol on the example of fine motor ($p < 0.001$). The positive effect of SI therapy has been shown for tests: fast rotation of the forearm ($p < 0.001$), eye movements ($p < 0.001$), fingers - thumb and erect position on the abdomen ($p < 0.001$). The Alpha- Cronbach position analysis showed high reliability of the used tests especially prior to therapy. *Keywords:* Sensory Integration, Fetal Alcohol Syndrome, fine motor.

J. Wilczyński ... continued

SKUTECZNOŚĆ TERAPII METODĄ INTEGRACJI SENSORYCZNEJ DZIECI Z ALKOHOLOWYM EFEKTEM PŁODOWYM NA PRZYKŁADZIE MOTORYKI MAŁEJ

Dzieci, których matki w trakcie ciąży piły alkohol w małych ilościach, mają trudne do zdiagnozowania i zaklasyfikowania trudności z funkcjonowaniem psychofizycznym. Często rozpoznaje się u nich tzw. Alkoholowy Efekt Płodowy ([http://pl.wikipedia.org/wiki/J%C4%99zyk_angielski Fetal Alcohol Syndrome](http://pl.wikipedia.org/wiki/J%C4%99zyk_angielski_Fetal_Alcohol_Syndrome)). Obok licznych objawów u dzieci tych występują często zaburzenia integracji sensorycznej (SI). Celem badań była ocena skuteczności terapii SI u dzieci z Alkoholowym Efektem Płodowym na przykładzie motoryki małej. Badanie przeprowadzono w roku 2012 w Ośrodku Zaawansowanej Fizjoterapii w Kielcach na grupie 20 dzieci w wieku 4-5 lat z informacją z wywiadu o prenatalnej ekspozycji na alkohol. Każde dziecko systematycznie, jeden raz w tygodniu, przez okres 6 miesięcy uczestniczyło w godzinnej sesji terapeutycznej SI. Dane pomiarowe zgromadzono w arkuszu kalkulacyjnym programu MS EXCELL firmy Microsoft i po wstępnej obróbce zaimportowano do programu STATISTICA firmy StatSoft. Analiza danych obejmowała cechy antropometryczne (wysokość, masa ciała, BMI) oraz testy na SI. Obliczono podstawowe parametry statystyczne, takie jak: średnie arytmetyczne (\bar{x}), odchylenia standardowe (s), mediany (Me), skośności (Sk) i kurtozy (Ku), a także wartości ekstremalne i przedziały ufności dla poziomu 95%. Zmienne zweryfikowano pod względem normalności rozkładu testem Shapiro-Wilka. Przeprowadzono także analizę rzetelności pozycji Alfa-Cronbacha. Dla wykazania różnic między badaniami przed i po terapii SI zastosowano test kolejności par Wilcozona. Wykazano wysoką skuteczność terapii SI u dzieci po prenatalnej ekspozycji na alkohol na przykładzie motoryki małej ($p < 0,001$). Pozytywne efekty terapii SI wykazano dla testów: szybka rotacja przedramion ($p < 0,001$), ruchy oczu ($p < 0,001$), palce - kciuk i w pozycji wyprostnej na brzuchu ($p < 0,001$). Analiza pozycji Alfa-Cronbacha wykazała wysoką rzetelność zastosowanych testów zwłaszcza przed terapią.

Krystian **WOJTASIK**, Student, Marina Michalak, Dr. habil.

Lodz University of Technology, Collegium of Commodity Science, Department of Material and Commodity Sciences and Textile Metrology, 116 Zeromskiego St. 90-924 Lodz (Poland)
e-mail: malgorzata.koszevska@p.lodz.pl

THE BARRIER PROPERTIES OF CURTAIN MATERIALS

The aim of the study was to check colour fastness to artificial light, the ultraviolet protection factor and heat insulation of window curtain. The examined curtains were made from blends of natural fibres such as cotton and ramie. Colour fastness to artificial light studies was carried by Xenotest 150 device. UV-VIS-NIR Jasco V-670 spectrophotometer was used to measure ultraviolet protection factor. The heat insulation was investigated by FLIR SC5000 thermographic camera. The studies could provide for consumers additional information about products utilized in homes. The research was conducted within the activities of Student Scientific Discussion Club „EcoResearch” at Lodz University of Technology. Research was supported partially by IKEA Poland in the project “Eco-textiles – Sustainability at IKEA 620 Materials testing. Commercial materials.

dr inż. arch. Krzysztof **WOŹNIAK** (1)

Wydział Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska, Politechnika Łódzka, Al. Politechniki 6, 90-924 Łódź (Poland) e-mail autora: krzysztof.wozniak@p.lodz.pl

THE ELEVATIONS OF THE CONTEMPORARY POLISH ORTHODOX CHURCHES IN THE HISTORICIST APPROACH

Orthodox churches will be presented in the context of forming elevations in the historicist approach. Conclusions will be derived from the sample of ten temples: the Exaltation of the Holy Cross Orthodox Church in Jałówka, the Sacrosanct Mother of God Nativity Orthodox Church in Gródek, the Ascension of the Lord Orthodox Church in Klejniki, the Orthodox Church of Holy Mother's Care in Bielsk Podlaski, the Saint Nicholas Orthodox Church in Częstochowa, the Resurrection of the Lord Orthodox Church in Siemiatycze, the Resurrection of the Lord Orthodox Church in Jaczno, the Our

Lady Loving Orthodox Church in Czeremcha, the Mother of God Dormition Church in Czyże, the Saint Demetrius Church in Hajnówka. Both the common features of the elevations of the sacred objects and their relations to Byzantine and Byzantine-Ruthenian will be defined.

ELEWACJE WSPÓŁCZESNYCH POLSKICH CERKWI NURTU HISTORYZUJĄCEGO

W artykule przedstawiono sposób kształtowania elewacji cerkwi nurtu historyzującego. Rozważania oparto na przykładach dziesięciu świątyń: Podwyższenia Świętego Krzyża w Jałówce, Narodzenia Przenajświętszej Bogarodzicy w Gródku, Wniebowstąpienia Pańskiego w Klejnikach, Opieki Matki Bożej w Bielsku Podlaskim, świętego Mikołaja w Częstochowie, Zmartwychwstania Pańskiego w Siemiatyczach, Zmartwychwstania Pańskiego w Jacznie, Matki Bożej Miłującej w Czeremsze, Zaśnięcia Przenajświętszej Bogarodzicy w Czyżach, świętego Dymitra w Hajnówce. Określono wspólne cechy elewacji tych obiektów i określono ich związki z tradycjami bizantyńskimi oraz bizantyńskoruskimi.

dr inż. arch. Krzysztof **WOŹNIAK** (2)

Wydział Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska, Politechnika Łódzka, Al. Politechniki 6, 90-924 Łódź (Poland) e-mail autora: krzysztof.wozniak@p.lodz.pl

THE CONTEMPORARY ORTHODOX CHURCHES IN POLAND OF ARCHITECTURE NON-BASED ON BYZANTINE-RUTHENIAN CANONS

We will consider four examples of Orthodox Christian temples built nowadays in Poland, in form not referring to Ruthenian or Byzantine-Ruthenian. Their variety exhibits more or less consistent reference to a traditional Orthodox architecture. Either those objects are considerable simplification of traditional forms and are paraphrases of wooden sacred architecture or they refer to the dubious canons of tsarist architect Constantine Thon.

WSPÓŁCZESNE CERKWIE W POLSCE O ARCHITEKTURZE OPARTEJ NA WZORCACH INNYCH NIŻ BIZANTYSKO-RUSKIE

Przedstawimy przykłady czterech świątyń chrześcijaństwa wschodniego, wybudowanych współcześnie w Polsce, o formach nienawiązujących bezpośrednio do tradycji ruskich lub bizantyńskoruskich. Pokażemy ich różnorodność, a także mniej lub bardziej konsekwentne umocowanie w tradycjach budownictwa cerkiewnego. Obiekty te są daleko idącym uproszczeniem tradycyjnych form, stanowią parafrazy sakralnego budownictwa drewnianego, albo nawiązują do wątpliwych wzorców carskiego architekta Konstantego Tona.

Bożena **ZAWADZKA**, Daria Filatowa, Jadwiga Zapala*

*Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Instytut Pedagogiki i Psychologii, ul. Krakowska 11, 25-029 Kielce; *Świątokrzyskie Centrum Onkologii w Kielcach (Poland)
e-mail: bozenazawadzka@interia.pl*

HEALTH SITUATION OF YOUNG PEOPLE CONDITIONED BY ALCOHOL CONSUMPTION AS A PROBLEM OF PRESENT-DAY TIMES

According to WHO alcohol is the third health risk factor threatening the health of people all over the world. Alcoholism, as a disease, is the most common chronic disease; it is also a risk factor in the case of over sixty diseases. The effects of alcohol abuse are visible in all organs and systems, among others: vegetative, endocrine, immune, central nervous system, reproductive, diuretic, and also in organs: liver, pancreas. Moreover, negative effects have been noted in the second generation, namely FAS (Alcohol Fetal Syndrome). We have an unbelievable situation- the mother, instead of protecting her child, conduces, by means of her behavior, to the development of the disease that her child is suffering from. This disease is characterized by neuro-behavioral abnormalities and changes in body and organ composition. The aim of the report is to outline the scale of the phenomenon as well as to draw attention to the necessity of increasing emphasis on health education of young people in this subject. *Key words:* alcohol, young people, health; *UDC numbers:* 37, 61

SYTUACJA ZDROWOTNA MŁODZIEŻY WARUNKOWANA PICIEM ALKOHOLU JAKO PROBLEM WSPÓŁCZESNYCH CZASÓW

Według WHO alkohol znajduje się na trzecim miejscu pośród czynników ryzyka dla zdrowia ludności świata. Alkoholizm jako choroba jest najbardziej rozpowszechniony w grupie schorzeń przewlekłych, stanowi jednocześnie czynnik ryzyka ponad sześćdziesięciu schorzeń. Skutki nadużywania alkoholu widoczne są we wszystkich układach i narządach, m.in.: wegetatywnym, endokrynnym, odpornościowym, centralnym układzie nerwowym, rozrodczym, moczopędnym, a także narządach: wątrobie, trzustce. Ponadto stwierdzono negatywne skutki w drugim pokoleniu mianowicie FAS (Alkoholowy Zespół Płodowy). Mamy niewiarygodną sytuację, gdzie matka zamiast chronić dziecko, przyczynia się swoim zachowaniem do rozwoju choroby u swojego dziecka, która charakteryzuje się nieprawidłowościami neurobehawioralnymi oraz zmianami w budowie ciała i narządów. Celem doniesienia jest nakreślenie skali zjawiska jak też zwrócenie uwagi na konieczność zwiększenia nacisku na edukację zdrowotną młodzieży w tym zakresie.

Ks. Stefan **RADZISZEWSKI**

Wyższe Seminarium Duchowne w Kielcach (Poland) stefanradziszewski@gmail.com

"THE POOR HEART THAT MADE YOU LAUGH INSTEAD OF CRY!" IN ANTHROPOLOGICAL MIGUEL DE UNAMUNO MAZES

In his paper I discuss the novel "Love and pedagogy" great Spanish philosopher, Miguel de Unamuno. Unamuno, philosopher and professor of classics, raises the question about the meaning of human life. His original - and ironic - Anthropology presents life as a comic flutter to freedom, in which man is doomed to despair and loneliness. And yet - it is worth living! Philosophy Miguel de Unamuno man, although unknown to a wider audience, is one of the most important statements about the human condition in the modern world.

"BIEDNE SERCE, KTÓRE SIĘ ŚMIEJESZ, ZAMIAST PŁAKAĆ!" W ANTROPOLOGICZNYCH LABIRYNTACH MIGUELA DE UNAMUNO

W swoim opracowaniu omawiam powieść "Miłość i pedagogia" wybitnego hiszpańskiego myśliciela, Miguela de Unamuno. Unamuno, filozof i profesor klasyki, stawia pytanie o sens ludzkiego życia. Jego oryginalna - i ironiczna - antropologia przedstawia życie jako komiczny trzepot ku wolności, w którym człowiek skazany jest na rozpacz i samotność. A jednak - warto żyć! Filozofia człowieka Miguela de Unamuno, chociaż nieznaną szerszej publiczności, to jedna z najistotniejszych wypowiedzi na temat kondycji człowieka we współczesnym świecie.

LISTY Z DALEKA

Z pozdrowieniami i życzeniami udanych debat - Redakcja Listów z daleka

Prosimy o wspomnienie o czasopiśmie emigracyjnym w języku polskim, sięgającym wielu krajów Europy i świata a redagowanym i edytowanym od 18 już lat przez wilniankę z pochodzenia, dziennikarkę, literatkę, poetkę Leokadię Komaiszko.

<http://www.polenia.be/listy-z-daleka/lzd.htm>